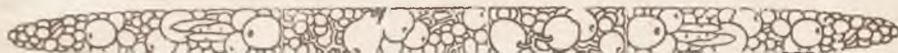
Nr. 1 i 2 GRUDZIĄDZ, październik—listopad 1928 r. **Rok 1**

Nauczyciel Pomorski

Okólnik Organizacyjny Pomorskiego Oddziału Okręgowego
„Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych".

Redaguje: Komitet Redakcyjny. — Redaktor odpowiedzialny: Albin Nowicki, Grudziądz, ul. Młyńska nr. 27. — Adres Redakcji i Administracji: Grudziądz, Rynek nr. 15. p. I.

Cena 50 gr

„Nauczycielowi Pomorskiemu na drogę".

„Jakie jest w ogólności zadanie pisma perjodycznego?. Zda mi się że ono ma za cel, jasno nam przed oczy postawić żywot nasz własny, w miarę jak się on rozwija, wypowiedzieć nam jego odgadnięte znaczenie, myśl jego, nareszcie zarazem kierować nim ku dobremu, uprzedzać napotykane trudności, przygotowywać do ich rozwiązywania, zapobiedz krokom nieopatrznym, skierowaniu szkodliwemu, i zapisywać historję dzień po dniu szczegółową, drobnostkową, gromadząc materjał dziejowy",

„Obowiązkiem jest pierwszym każdego pisma czasowego,sta ć na straży idei i obwoływać jej zbliżenie się, a żadnej nie przespać, nie prześlepić, nie opuścić. (J. I. Kraszewski „Gawędy o literaturze i sztuce").

„Pracą ducha uszlachetnić,
I uwiecznić i oświetnić,
To zadanie zacniej młodzi
I Ojczyźnie to się godzi". (W. Pol.)

„Pismo, które odpowiada jednej z potrzeb czasowych, znajdzie zawsze współczucie, poparcie u ogółu i zaczerpnie w niem siły nowe".

„Nie może to (wydawanie pisma) być sprawą jednego człowieka, który nie wystarczyłby kompetentnie codzień nowym, nawijającym się pytaniom, potrzebującym specjalnego usposobienia. Stąd zaraz dziennikarstwo stawi się w charakterze spółki ludzi, związanych myślą jedną". (J.I. Kraszewski).

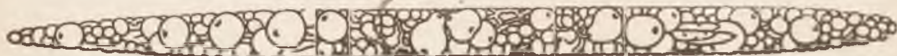
„Tylko nie zrażać się niepowodzeniem; nie rzucać oręża przed czasem. Każdy z cegiełką, każdy z kielnią w ręku, ufni w słuszność sprawy naszej, dążmy ku lepszej jutrzence w wytrwałości, zgodzie, braterstwie". (*Władysław Niegolewski*)

„W pracy szczęście, ale wtedy tylko, gdy ta praca z miłości pochodzi“
(W. Dzieduszycki)

„Pierwszym każdego człowieka obowiązkiem jest praca,
Odwaga i praca łamie największe trudności“ (Staszic).

„Nauka odszuka,
Praca złe skraca,
Rozwaga pomaga,
Kto wytrwa, posiędzie,
Odważny zdobędzie.
W imię Boga —
Będzie droga!!“

Pomorski Zarząd Okręgowy
„Stowarzyszenia Chrz. Nar. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych“

DZIAŁ ORGANIZACYJNY.

Zjazd Prezesów Kół Pomorza.

Zjazd prezesów Kół, pierwszy w tym roku szkolnym, starannie przygotowany, wcześnie i obficie zapowiadany, stał się faktem.

W niedzielę, dnia 7 października, napłynęło do Grudziądza dużo pp. Prezesów naszych Kół oraz Delegatów, którzy wysłuchali o godz. 8-mej rano Mszy św. w kościele farnym, poczem udali się do „Domu Towarzystw“ (do „Bazaru) przy ul. Moniuszki nr. 8. Przy wejściu do dużej sali zapisywali się uczestnicy zjazdu u Kol. I. Sentkowskiej do list obecności, na innym stole był wyłożył „Katolicki Związek Młodzieży Polskiej“ numery okazowe swych licznych wydawnictw. Na stołach, ustawionych w 3 rzędach, rozłożono dużo druków, jak porządek dzienny zjazdu, numery okazowe „Młodego Polaka“, kalendarzyki tegoż ilustrowanego pisemka dla dzieci, druki informacyjne ubezpieczenia na życie przez P. K. O. i „Polskiego Białego Krzyża“.

Wszędzie ruch, tłok, starszy znajomi witają się serdecznie, zapytania, wymiana myśli w małych kołeczkach, gwar, aż nareszcie dzwonek przewodniczącego zaprasza do zajęcia miejsc.

I. Obecni.

1. Jako zaproszeni goście przybyli: Ks. Franciszek Żynda i Inspektor Szkolny, p. Artur Reiske, obaj z Wąbrzeźna, jako przedstawiciele „Katolickiego Związku Młodzieży Polskiej“, p. Marjan Czubiński, Kierownik Działu Ubezpieczeń P. K.. O w Poznaniu i p. Mazurek, obaj z Poznania, p. Stanisław Jasiński z Grudziądza jako przedstawiciel „Polskiego Białego Krzyża“, wszyscy jako uproszeni referenci.

2. Od Wydziału Wykonawczego Pomorskiego Zarządu Okręgowego: Koledzy A. Nowicki (prezes), C. Kalinowski (sekretarz), A. Kwiatkowski, J. Hoffmann, Zawodziński, M. Żyborska, J. Tkaczyk I. Sentkowska, Usprawiedliwiony Kol. J. Delewski, wydelegowany

przez Zarząd Okręgowy do Tucholi na odbywający się tam równocześnie Zjazd Koleżeński b. wychowanków seminarjum nauczycielskiego.

3. **Od Zarządu Głównego** z Warszawy przybyli Koledzy wiceprezes Henryk Maciejewski i skarbnik Ludwik Kluźniak.

4. **Koła miejscowe i powiatowe** były zastąpione: Lisewo (Jan Sehnke), Tczew (Eugenjusz Tkaczyk), Jezierce, pow. Kościerzyna (Konrad Wild), Jabłonowo (Leon Maron), Brodnica (Zygmunt Rozwadowski), Lubawa (Murawski), Tuchola (Józef Ossowski), Kościerzyna (Marceli Radomski), Przodkowo, pow. Kartuzy (Leon Machola), Lipusz, pow. Kościerzyna (W. B. Kleinschmidt), Chojnice (Leon Jackowski), Lubichowo, pow. Starogard (Leon Wieczorek i Wiktor Koślicki), Jeżewo, pow. Świecie (Bronisław Noga), Skórcz, pow. Starogard (Bernard Grochocki), Chełmża (Wiktor Skański), Skarszewy (Stefan Mizgalski), Toruń (Brunon Jagielski i Wilkoszewski), Gdynia (Mieczysław Ogrodowski); Polskie Brzozie, pow Brodnica (Bronisław Szulwic), Stara Kiszewa, pow. Kościerzyna (Paweł Wodkowski), Nieżywięć, pow. Brodnica (Walter Wilmański), Grupa, pow. Grudziądz (Jan Poćwiardowski), Osiek, pow. Starogard (Kreja), Kowalewo (Glabiszewski), Gniew (Walenty Jackiewicz), Sępólno (Kalinowski), Chełmno (Józef Drygas i Wiktor Streński), Świecie (Rafał Stryjkowski), Nowemiasto (Kazimierz Michalski), Grodziczno, pow. Lubawa (Franciszek Obrębski), Nieżywięć, pow. Brodnica (Maksymiljan Szymański), Sierakowice, pow. Kartuzy (Leopold Schuetz), Działdowo (Józef Dzięcioł), Wąbrzeźno (Jan Nałęcz), Czerwińsk, pow. Gniew (Edmund Schuetz), Krokowo, pow. Morski (Maksymiljan Samp.), Chełmża (Hans Paweł i Brzeziński Wiktor), Skarszewy (Fryderyk Birkholz). Usprawiedliwiło się koło Lipinki, pow. Lubawa.

5. **Jako goście** brało w zjeździe udział 26 członków koła Grudziądz i innych sąsiednich kół.

II. ZAGAJENIE.

O godzinie 9. min. 40 zagaił przewodniczący, Kol. A. Nowicki, zjazd wskazując na czas i miejsce odbycia zjazdu, witając pp. delegatów — prezesów i gości oraz analizując porządek dzienny.

Do biura zjazdowego powołano dla sprawozdania prasowego Kol. M. Żyborską, A. Kwiatkowskiego, dla przygotowania materjału do protokułu Kol. I. Sentkowską, C. Kalinowskiego i stenografa. Poczem zabrał głos delegat Zarządu Głównego, Kol. H. Maciejewski:.

„Mam zaszczyt, powitać Szanowne Nauczycielstwo Pomorskie, Kolegów Prezesów i Delegatów Kół miejscowych, którzy w tak wielkiej liczbie się zgromadzili. Musimy się przedewszystkiem zastanowić nad pracami jakie nas czekają, bo nauczycielstwo pomorskie musi jeszcze tu na ziemiach zachodnich walczyć z wielką energją z przemożnym wpływem germanizmu. Nauczycielstwo pomorskie nie zraża się i nadal prowadzi swą pracę trudną i mozolną w duchu katolickim i narodowym. Panowie bądźcie przekonani, że nie chcę Was pouczać, ponieważ wy sami jako szermierze i doświadczeni organizatorzy i pracownicy możecie dać nam

nie jedną wskazówkę. Jedynie chcę zaakcentować zadowolenie Zarządu Głównego z pracy, jaką dotąd już wykonaliście, oraz powitać Was w imieniu Zarządu Głównego, składając serdeczne życzenia Zjazdowi.".

III. Referat Ks. Franciszka Żyndy z Wąbrzeźna na temat: „Dlaczego i jak należy pracować w „Katolickim Związku Młodzieży Polskiej?" „Szczęśliwy jestem, że mogę do Was przemawiać. Gdyby Najprzewielebniejszy Ksiądz Biskup wiedział o tym zjeździe, przesłałby mu niewątpliwie swe błogosławieństwo". (Ciąg dalszy, osobny referat, ogłosimy później!)

IV.Przemówienie p. Inspektora Szkolnego Artura Reiske'go z Wąbrzeźna.

V. Przemówienie p. Marjana Czubińskiego z Poznania, Kierownika Działu Ubezpieczeń przy P. K. O. Poznań.

„Ubezpieczenia ludowe, ich rozwój zagrânicą i stan obecny w Polsce oraz w szczególności ubezpieczenia „Pocztowej Kasy Oszczędności". (Referat ogłosimy osobno.)

VI. Referat p. Stanisława Jasińskiego z Grudziądza na temat: „Polski Biały Krzyż i jego działalność oświatowa w wojsku". (Referat ogłosimy osobno).

VII. Dyskusja i tezy.

Po ukończeniu każdego referatu wywiązała się obszerna dyskusja, w której zabierali głos (nad sprawą ubezpieczenia) Koledzy Wilkoszewski (Toruń), Obrębski (Grodziczno), Noga (Jeżewo), Zawodziński (Tuszewo), Wild (Jezierce) i Kleinschmidt (Lipusz; w sprawie pracy w „Polskim Białym Krzyżu" — Koledzy Kapiszewski (Jeżewo), Kleinschmidt (Lipusz), Machola (Przodkowo), Streński (Chełmno), Wilmański (Nieżywięć), poczem przyjęto bez głosów sprzeciwu następujące tezy:

a) Zjazd prezesów uchwala:

„Zebrani okazują gotowość brania czynnego udziału w akcji „Katolickiego Związku Młodzieży Polskiej" oraz zobowiązują się, zachęcać w swych Kołach, aby członkowie więcej niż dotąd popierali czynnie K. Z. M. P. Koła do dnia 1. 1. 1929 r. prześlą Zarządowi Okręgowemu imienne zestawienie członków, biorących udział w pracach K. Z. M. P.

b) „Każde Koło — o ile tego dotąd jeszcze nie uskuteczniło — poda Zarządowi Okręgowemu najdalej do dnia 7 listopada br. adres delegowanego przedstawiciela Koła do pracy akwizacyjnej przy ubezpieczaniu na życie przez P. K. O.

c) Koła winny więcej niż dotąd poświęcać uwagi „Polskiemu Białemu Krzyżowi" i w miejscowościach garnizonowych współpracować z akcji oświatowej wśród wojska".

VIII. Przemówienie Kol. L. Kluźniaka z Warszawy.

Delegat Zarządu Głównego jako jego skarbnik omawia wyłącznie sprawy finansowe, wyliczając wysokość składek miesięcznych,

płaconych przez Okręg Pomorski do kasy Zarządu Głównego, jak też określa wysokość miesięcznych zaległości, powstałych przez niepoczuwanie się do obowiązku płacenia składek członkowskich przez niektóre Koła i niektórych członków. Mówca uzasadnia konieczność zmiany na lepsze, apelując do przedstawicieli Kół, aby wszyscy dokładali usilnych starań dorównywania przy spełnianiu obowiązków takim Kołom jak Chełmża, Sępólno itd.

Dyskusję odłożono, aby przeprowadzić ją łącznie nad sprawami organizacyjnemi.

IX. Referat prezesa okręgowego, Kol. Nowickiego z Grudziądza, na temat „Działalność Pomorskiego Zarządu Okręgowego w ubiegłych 4 miesiącach oraz wytyczne organizacyjne na przyszłość".

A. Czas sprawozdawczy.

Sprawozdanie obejmuje czas 4 miesięcy, to jest czas od tegorocznego Zjazdu Delegatów (Grudziądz, dn. 29. maja rb.), miesiące: czerwiec, lipiec, sierpień i wrzesień, do dnia 1. 10. rb. Jest to czas zakończenia starego roku szkolnego, wakacyj letnich i początek nowego roku szkolnego.

B. Zarząd Okręgowy.

a) Skład personalny

nie uległ żadnej zmianie. Kol. K Szymański powrócił z rocznego kursu z Poznania, za to Kol. Szmelter został zaciągnięty na 15 miesięcy do wojska (do Śremu).

b) Posiedzenie Pomorskiego Zarządu Okręgowego

odbyły się raz 29 maja br. zaraz po ukończeniu Zjazdu Delegatów celem ukonstytuowania się, co nastąpiło podług poprzedniego porządku bez jakichkolwiek zmian, drugi raz dnia 3 lipca rb. w Wilnie jako konferencja celem podziału pracy w komisjach zjazdowych i dla uzgodnienia wspólnego stanowiska przy głosowaniach.

c) Wydział Wykonawczy, skład personalny.

Do W. W. należą Koledzy: Albin Nowicki, prezes, Cezary Kalinowski, sekretarz, Andrzej Spica, skarbnik, Franciszek Zawodziński, referent Kasy Ubezpieczeniowej, MarjaŻyborska, referentka prasowa, Józef Delewski, referent spraw oświatowych, Aleksander Kwiatkowski, referent organizacyjny, Kazimierz Szymański, referent spraw ekonomicznych, i Paweł Szmelter , referent spraw zawodowych, wszyscy z Grudziądza z wyjątkiem Kol. F. Zawodzińskiego z Tuszewa.

d) Posiedzenia W. W.

Wydział Wykonawczy obradował i odbywał swe posiedzenia mimo wakacyj letnich i rozjazdów wakacyjnych bez przerwy regularnie co poniedziałek, odbywając 16 zwyczajnych posiedzeń oraz 2 nadzwyczajne posiedzenia. Posiedzenia odbywały się w czerwcu: dnia 4 (5 obecnych), dnia 11 (4 obecnych), dnia 16 (7 obec-

nych), dnia 25 (6 ob.), w lipcu: dnia 9 (4 obecn.), dnia 16 (4 obecn.), dnia 23 (3 obecn.), dnia 30 (3 obecn.), w sierpniu: dnia 6 (5 obecn.), dnia 13 (5 obecn.), dnia 20 (3 obecn.), dnia 27 (4 obecn.), we wrześniu: dnia 6 (5 obecn.), dnia 10 (6 obecn.), dnia 17 (3 obecn. (3 ob.), dn. 24 (3 obecn.), dnia 29 (5 obecn.). W tych posiedzeniach wzięli udział Koledzy Nowicki 16 razy, Żyborska 16 razy, Kalinowski 13 razy, Spica 11 razy, Delewski 6 razy, Zawodziński 6 razy, Kwiatkowski 5 razy, Szmelter 3 razy, Szymański 0 razy, w sumie 76 osób i razy.

Dnia 29 września rozszerzono Wydział Wykonawczy o Zarząd Koła miejscowego, tak że odtąd należą do W. W. także Koledzy Jan Tkaczyk, Bernard Szwoch, Irena Sentkowska i Józef Hoffmann.

C) Biuro Okręgowe.

a) Kierownictwo.

Zaraz po zjeździe delegatów objął z dniem 1 czerwca kierownictwo Biura Okręgowego Kolega prezes okręgowy A. Nowicki, który jest obecny w lokalu Biura codziennie od godziny 8 rano do godz. 1 w poł, a po poł. od godz. 3 do 6. Wyjątek stanowią dni wyjazdów.

b) Obrót prac biurowych.

Dziennik podawał dnia 1 czerwca liczbę 415, a dnia 1 października nr. 2122. W czasie 4 miesięcy wpłynęło do biura 342 pism, a wysłano 1679 listów i druków, razem załatwiono 2021 pism.

c) Czas załatwienia spraw.

Sprawy, nadesłane do Biura, załatwiano możliwie odwrotnie, zwykle w 3 dniach, a najdalej w przeciągu tygodnia. Zalegających spraw od dnia 1 czerwca niema.

d) Wydatki biurowe

wynosiły na portorja, zanotowane na 26 stronach osobnej książki portoryjnej 204,40 zł, na potrzeby biurowe (papier, kalki itd.) podług 34 kwitów 90,78 zł, razem 295,18 zł.

Podług jednomyślnej uchwały Zarządu Okręgowego wynajęto z naszych 4 pokoi 2 pokoje na sekretarjat inny za miesięcznem komornem 50,00 zł.

e) Technika biurowa.

Biuro posiada maszynę do pisania, powielowacz, potrzebne meble i sprzęty biurowe, prócz tego w wystarczającej liczbie książki biurowe, druki, a prowadzi dla każdego Koła osobny skoroszyt, prócz tego 30 skoroszytów dla rzeczowego podziału spraw

f) Odwiedzanie Biura.

Dnia 28 sierpnia założono książkę, zawierającą spis interesentów, odwiedzających Biuro Okręgowe. W tym czasie (od dnia 28. VIII. do dnia 1. X. rb.) odwiedziły Biuro Okręgowe 62 osoby.

g) Prace Biura Okręgowego.

1. Zwoływano zwyczajne i nadzwyczajne posiedzenia W. W.
2. pomagano Zarządowi Koła miejscowego przy zwoływaniu posiedzeń Koła,
3. przeprowadzono pracę agitacyjną i informacyjną z związku z Walnym Zjazdem Delegatów Stowarzyszenia w Wilnie,
4. załatwiono pracę propagandystyczną i organizacyjną dla powołania do życia W. K. N. w Grudziądzu,
5. utrzymywano kontakt z organem „Nauczyciel Polski" przez przesyłanie materjału sprawozdawczego z prac Zarządu Okręgowego,
6. zasilano prasę pomorską artykułami sprawozdawczemi i informacyjnemi o celach, zadaniach i pracach Stowarzysz.
7. prowadzono pracę propagandystyczną wśród maturzystów seminarjów nauczycielskich,
8. przesyłano odwrotnie zestawienia wszelkich zmian personalnych w Kołach tak Zarządowi Głównemu, jak Administracji „Nauczyciela Polskiego",
9. wysłano monita do dłużników i załatwiano korespondencję Kasy Ubezpieczeniowej,
10. utrzymywano kontakt z Zarządem Głównym i Zarządami Okręgowemi,
11. spełniano rolę łącznika między Kołami a Zarządem Główn.,
12. przygotowano akcje ubezpieczenia na życie przez P. K. O.
13. załatwiono wnioski Kół i członków,
14. prowadzono dział informacyjny dla Kół i członków,
15. wysłano do Kół, Zarządu Głównego, Zarządów Okręgowych i do prasy 8 komunikatów z następującemi podtytułami:

a) Sprawozdanie z przebiegu IX. Walnego Zjazdu Delegatów Pom. Oddziału Okręgowego (Grudziądz, dnia 29. V. 28 r.), 8 stron,
b) Tegoroczny Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia w Wilnie,
c) Memorjał w sprawie przydziału drzewa serwitutowego dla nauczycielstwa szkół powszechnych,
e) Pobyt w „Domu Zdrowia" Modrzejów w Zakopanem,
f) Nowe legitymacje,
g) Szczegółowe informacje w sprawie zjazdu w Wilnie,
h) Wykaz wpływów kasowych za mies.: styczeń, luty i marzec 1928 r.,
i) Do przyjaciół polskiego morza i wybrzeża,
j) „Młody Polak",
k) Sprawozdania z Wilna,
l) Odpowiedź Dyrekcji Lasów Państwowych na nasz memorjał,
m) Wycieczka pedagogów angielskich,
n) Podatek komunalny,
o) Ubezpieczenie na życie przez P. K. O.,

p) Katolicki Związek Młodzieży Polskiej,
r) Historja Tow. Jaszczurczego,
s) Zjazd Prezesów Kół,
t) Wskazówki na nowy rok szkolny,
u) Blankiety „Opinja lekarska“,
w) Zaproszenie na Zjazd prezesów Kół, wskazówki i karta wstępu,
v) Składki członkowskie za II. kwartał rb.,
x) Odezwa w sprawie W. K. N.,

16. wysłano Kołom:
a) Blankiety „Opinja lekarska“,
b) Kalendarzyki „Młodego Polaka“,
c) Numery okazowe „Młodego Polaka“,
d) Odezwę „Związku Zredukowanych Nauczycieli“

D. Prace organizacyjne.

1. Wyjazdy.

Zarząd Okręgowy uskutecznił następujące wyjazdy:

1. do Wilna od dnia 20 czerwca do 6 lipca dla przygotowania Walnego Zjazdu Stowarzyszenia, prezes okręgowy Kol. A. Nowicki,
2. do Wilna na Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia jako delegaci pomorscy: wszyscy członkowie Zarządu Okręgowego (17 osób), z wyjątkiem Kolegów A. Spicy i Szymańskiego, dnia 1 do 5 lipca,
3. do Gdyni i Wejherowa z powodu wycieczki pedagogów angielskich Kol. J. Delewski,
4. do Pucka na otwarcie kursu wakacyjnego dnia 24 lipca Kol. Nowicki,
5. do Jastarni i Boru dla odwiedzenia Kolonji wypoczynkowej dnia 25. lipca Kol. A. Nowicki,
6. do Gdyni i Oksywia dla odwiedzenia kolonji wypoczynkowej dnia 26 lipca Kol. A. Nowicki,
7. do Chełmna w sprawie przygotowań do zjazdu jubileuszowego i w sprawie kierownictwa szkoły dokształcającej dnia 3 sierpnia Kol. Nowicki,
8. do Świecia w sprawach organizacyjnych dnia 4 sierpnia Kol. Nowicki,
8. do Gdańska, Helu i Gdyni z wycieczką kursu wakacyjnego z Grudziądza dnia 18. i 19 sierpnia Kol. Nowicki,
10. do Torunia dla powitania nowego p. Wojewody Lamota Kol. Nowicki, R. Wojciechowski i Jagielski dnia 11 września,
11. do Chełmna z referatem na posiedzenie Koła dnia 16 września Kol. A. Nowicki,
12. do Torunia dnia 22. IX. na posiedzenie Zarządu Koła, z referatem na posiedzenie Koła oraz na pertaktacje z T. N. S. W., Kol. Nowicki,

13. do Warszawy do Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawach W. K. N. i do Zarządu Głównego w sprawach organizacyjnych dnia 1. września Kol. A. Nowicki,
14. Zjazd Koleżeński b. wychowanków seminarjum naucz. w Tucholi dnia 7. X. Kol. J. Delewski,

razem 14 wyjazdów, z których przypada 11 na Kol. Nowickiego, 3 na Kol. Delewskiego, po 1 na dalszych 16 członków Zarządu Okręgowego, czyli w sumie 30 razy i osób.

II. Ewidencja, ruch członków.

Od dnia 1 czerwca do 1. X. zameldowały nam Koła następujące zmiany wśród swych członków:

	Koło	Odpływ	Przypływ	Rezultat		Ilość czł.	
1.	Sępólno	3	5	+2		40	czł.
2.	Stara Kiszewa	4	0		—4	16	„
3.	Suleczyno	6	0		--6	15	„
4.	Nieżywięć	1	1	0	0	19	„
5.	Tczew	0	2	+2		41	„
6.	Jabłonowo	0	2	+2		19	„
7.	Chełmża	1	1	0	0	55	„
8.	Szwarzewo	3	0		3	17	„
9.	Bukowiec	0	2	+2			
10.	Żukowo	1	1	0	0	8	„
11.	Przodkowo	1	1	0	0	17	„
12.	Pelplin	0	1	+1			
13.	Tuchola	6	0		—6		
14.	Grudziądz	0	6	+6			
15.	Toruń	0	6	+6			
15	Kół	26	28	+21 —19 Nadwyżka 2 czł.			

III. Sprawozdania miesięczne Kół,

wzgl. wykaz kwot, potrąconych jako składki członkowskie, nadesłały następujące Koła:

I. **W czerwcu:** Nowemiasto, Stara Kiszewa, Suleczyno, Żukowo, Przodkowo, Pelplin, Sępólno, Chełmża, Chełmno, Swarzewo, razem 7 Kół,

2. **w lipcu:** Stara Kiszewa, Grodziczno, Sępólno, Chełmża, Nowemiasto, Chełmno, Swarzewo, razem 7 Kół,

3. **w sierpniu:** Stara Kiszewa, Nowemiasto, Swarzewo, Sępólno, Chełmża, razem 5 Kół,

4. **we wrześniu:** Nieżywięć, Jabłonowo, Chełmża, Stara Kiszewa, Nowemiasto, Sępólno, Swarzewo, razem 7 Kół.

Przez przeciąg wszystkich tych miesięcy przysyłały regularnie sprawozdania miesięczne Koła: Nowemiasto, Sępólno, Chełmża, Stara Kiszewa i Swarzewo (5 Kół).

IV. Legitymacje członkowskie

otrzymały zgodnie z naszym komunikatem podług dostarczonych nam spisów członkowskich następujące Koła:
Osie (19), Przodkowo (17), Lipusz (19), Lidzbark (17), Polskie Brzozie (9), Nieżywięć (20), Sierakowice (25), Tuchola (41), Żukowo (8), Suleczyno (21), Swarzewo (20), Chełmża (55), Grodziczno (17), Jabłonowo (20), Nowemiasto (48), Bukowiec (2), Jezierce (14), Grudziądz (60), Czerwińsk (30), Gniew (44), maturzyści (12), nowozameldowani (14), razem 22 pozycje dla 532 członków.

V. Nekrolog.

Dnia 17. IX. umarła nauczycielka śp. Marta Ziółkowska, członkini Koła Nieżywięć, pow. Brodnica. Koło to oddao swej członkini ostatnią przysługę. Uczestnicy zjazdu prezesów uczcili pamięć umarłej przez powstanie z miejsca. R. I. P.

VI. Zanikające Koła.

Podług doniesienia Kol. St. Główczewskiego rozwiązało się nasze Koło w Wielu. Zarząd Okręgowy robi starania, aby Koło to powołać do życia na nowo. Również przestało istnieć Koło w Świeciu. Zarząd Okręgowy utrzymuje kontakt z Kol. Stryjkowskim z Marjanek, aby w mies. październiku z reszty członków utworzyć nowe Koło. Koło w Osiu przechodziło z winy p. Friesego pewien wstrząs, który się okazał na zewnątrz w zmniejszeniu się liczby członków, wynoszącej w tej chwili 9.

VII. Nowe Koła.

Dnia 22. IX. rb. powstało nowe Koło w Jeziercach, pow. Kościerzyna. Jest to nasze 8. Koło w powiecie Kościerzyna, a 69. Okręgu Pomorskiego. Skład nowego Koła stanowią Koledzy Konrad Wild, (Jezierce), Bronisław Knitter, (Kleszczewo) i Bronisław Lampkowski, (Pałbinek). Liczba członków wynosi 14. Prezes Okręgowy, Kol. A. Nowicki, na tem miejscu przedstawił obecnego na zjeździe prezesów Kol. Wilda, witając w nim nowe Koło, któremu złożył serdeczne życzenia długiego istnienia i zbożnej pracy.
Zarząd Okręgowy robi starania, aby w południowej części powiatu Tuchola powołać do życia nowe Koło w Pruszczu-Bagienicy, opierając się na pomocy Prezesa Koła w Tucholi Kol. J. Ossowskiego, jak równoież Kol. Lewandowskiego.

VIII. Propaganda wśród maturzystów.

Zarząd Okręgowy odniósł się do pewnych pp. profesorów seminarjów nauczycielskich z prośbą o nadesłanie spisów tegorocznych maturzystów. Spisy nadesłali: pp. Staśkiewicz, Grudziądz, Grzebień, Kościerzyna, Marjan Knechtel, Toruń, (sem. męskie), Pawłowski, Tuchola. Nie zareagowali mimo ponowionych prośb

pp.: Żurek, Lubawa, Bałachowski, Działdowo, Eckmann, Toruń, (sem. żeńskie), i Kozłowski Wejherowo. Maturzystom seminarjów nauczycielskich wysłano odezwę Zarządu Okręgowego wraz z deklaracją członkowską, Grudziądz 23 osobom, Kościerzyna 23 osobom, Toruń męskie 22 osobom, Tuchola 6 osobom, razem 74 maturzystom.

Zgłosiło swe przystąpienie do naszej organizacji: z Kościerzyny 7 osób, z Grudziądza 5, z Tucholi 1, z Torunia 0, razem 13 nowych członków, którzy otrzymawszy w międzyczasie posadę nauczycielską, zostali przydzieleni do Kół Brodnica (Binerowski), Wąbrzeźno (Gawrzycki), Czersk (Grzegorzewski), Grudziądz (Truszkowski) Sierakowice (Kulas), Suleczyno (Śledź), Kościerzyna (Weier), Sępólno (Kazimierz Mróz), Swarzewo (Bukowski), i Stężyca (Toporowski).

IX. Wyższy kurs nauczycielski w Grudziądzu.

grupy fizyko-matematycznej, został zorganizowany dzięki staraniom zarządu okręgowego.
W tym celu skomunikowano się z Ministerstwem W. R. i O. P., z Kuratorjum O. S. P., z Zarządem Głównym w Warszawie, z Inspekcjami Szkolnemi w Grudziądzu, Chełmnie, Brodnicy, Nowem i Świeciu, jak również wysłano wszystkim nauczycielom (kom) z II. egzaminem miasta i powiatu Grudziądz oraz dalszej okolicy, biorąc jako pas graniczny Laskowice, Nowe, Łasin, Radzyn, Jabłonowo, Kornatowo i Lisewo, w liczbie 89, dwukrotnie odezwy, ankietę i deklarację. Uczestników zgłosiło się 20. Wykłady odbywać się będą w gimnazjum klasycznem w Grudziądzu.
Przygotowania dalszych kursów, (W. K. N.) z działu A. (przedmioty pedagogiczne) i z grupy humanistycznej są w toku.
Otrzymaliśmy następującej treści pismo:
„Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego", Warszawa, dnia 18 września 1928 r. Nr. I. 13124. 28. — W sprawie prywatnego Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Grudziądzu. Przyjmuję z zadowoleniem do wiadomości inicjatywę Zarządu PomorskiegoOddziału Stowarzyszenia w sprawie zorganizowania w roku szkolnym 1928-29 prywatnego kursu o programie Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Grudziądzu.... Dyrektor Departamentu

(—) Wł. Żłobicki".

D. X. „Sekcja Pedagogiczna".

Dnia 29 września br. utworzono przy Zarządzie Okręgowym osobną „Sekcję Pedagogiczną", której zadaniem jest udzielanie drogą listowną wszelkich rad, wskazówek i potrzebnej pomocy w sprawach dalszego kształcenia się naszych członków, w szczególności w sprawach Wyższego Kursu Nauczycielskiego, egzaminu kwalifikacyjnego, referatów, wykładów, odczytów i lekcyj wzorowych. W skład tej sekcji wchodzą profesorowie naszego W. K. N., gimnazjów i seminarjów miejscowych, pp. Bernard Szwoch, Dr. Jan Zwierzański, Ks. Rozkwitalski, Józef Delewski, Egon Tka-

czyk, Wacław Bałachowski, Michał Jaworski, Wiktor Kapaun, Dawidowicz, Murawski. Wszelkie życzenia należy w formie konkretnych zapytań kierować pod adresem Zarządu Okręgowego.

XI. Kontakt z kursami wakacyjnemi.

Zarząd Okręgowy utrzymywał ścisły kontakt z kursem wakacyjnym w Grudziądzu przez przywitanie uczestników, tworzenie planów zwiedzenia miasta i rozrywek, ułatwianie i umożliwienie zwiedzania zabytków i fabryk miasta, oprowadzanie po mieście z udzielaniem objaśnień, a przedewszystkiem zorganizował wycieczkę krajoznawczą do Gdańska, Gdyni i na Hel, prowadząc przez swego przedstawiciela wycieczkę.

Zarząd Okręgowy poprosił pp. Prezesów Kół w Gdyni i w Wejherowie (Kol. M. Ogrodowskiego i K. Gawina) o nawiązanie i utrzymywanie łączności z miejscowemi kursami wakacyjnemi.

XII. Ubezpieczenie na życie przez P. K. O.

Po należytem przygotowaniu i opublikowaniu tej sprawy przez Zarząd Okręgowy zgłosiły następujące Koła wzgl. okolice swych przedstawicieli do pracy akwizycyjnej przy ubezpieczaniu na życie przez P. K. O.:

Żukowo, Nieżywięć, Jabłonowo, Grodziczno, Przodkowo, Chełmża, Grudziądz, Jeżewo, Toruń, Gruta, Jezierce, Drzycim, Chełmno, Tczew, Stara Kiszewa, Tuszewo, Lisewo, razem 17.

XIII. Dom Zdrowia „Modrzejów" i dalsza akcja samopomocy.

Załatwiono korespondencyjnie 5 spraw, dotyczących „Modrzejowa", i to ulokowano dla kuracji w naszym domu zdrowia pp. Irenę Jarzębińską, córkę kolegi z Rumji, pow. Morski, oraz kol. Izydora Śliwę z Grudziądza, udzielono informacyj w sprawie przyjęcia żon naszych członków Kol. H. Nagórskiemu z Cekcyna i M. Radomskiemu z Kościerzyny, interwenjowano w sprawie zwrotu aktów p. J. Kortasa z Gdyni.

Od Kol. Jarzebińskiego, bawiącego na kursie polonistycznym w Krakowie otrzymaliśmy następujące pismo:

„Kraków, dnia 22. 9. 1928 r. Szanowni Koledzy! Nawiązując do pisma Waszego z dnia 20. 8. rb. l. dz. 873. 28., donoszę uprzejmie, że przybyłem na początku września szczęśliwie z córką do Zakopanego, która się tam teraz leczy, czy z wynikiem pomyślnym, jeszcze niewiadomo, bo dość późno przybyła na kurację. W Modrzejowie przyjęto nas bardzo gościnnie i życzliwie. Duszą wprost od człowieka jest teraźniejszy p. Dyrektór Głowiak. Dlatego też Modrzejów przybiera na sławie i rozwoju. Gdyby nam się tylko udać chciał zakup „Sanatu", wtenczas nietylko w Krakowie, ale i w Zakopanem moglibyśmy „podumać nad pomnikiem sławy" a błogosławiłyby nam późniejsze pokolenia. Cały kurs odbył się dnia 15, i 16. IX. wycieczkę do Zakopanego i Morskiego Oka. Nocowaliśmy i stołowali się też w niedzielę za tani pieniądz w Modrzejowie. Oprócz 2—3 ogniskowców wszystko było zachwycone i każdy przyrzekł popieranie tej pięknej idei samopomocy i

zakupu „Sanatu". Dziękując Kolegom, że tak rychłe i skuteczne załatwienie mej sprawy (przyjęcia córki), proszę, przy sposobności podziękować panu Dyrektorowi Głowiakowi za jego ojcowskie starania i fatygi. Ze swej strony ideę naszą wszędzie rozszerzać i popierać będę. Z kol. pozdrowieniem (—) Jarzębiński".

W dniach 20. do 23 sierpnia rb. dokonał z ramienia Zarządu Głównego Kol. M. Gladysz lustracji „Modrzejowa" za czas sprawozdawczy od dnia 1. 1. do 30. VI rb., stwierdzając podług ksiąg i rachunków przychodów 39.581, 45 zł, w rozchodach 34.382,80 zł, saldo 5.198,65 zł, mimo że wierzytelności wynoszą 12.992,40 zł i stosownie do uchwał Komisji Gospodarczej przeprowadzono inwestycyj za 4.619,80 zł oraz powiększono inwentarz za 1.913,26 zł. Księgi i rachunki znaleziono w wzorowym porządku.

Zarząd Okręgowy robi w porozumieniu z Zarządem Głównym — przy pomocy Kol. Brunona Deskowskiego z Pucka starania, aby przeprowadzić i uskutecznić formalności przejęcia na własność gruntu w Hallerowie (Wielkiej Wsi), podarowanego nam swego czasu przez Generała Józefa Hallera, oraz pobudowania domu wypoczynkowego nad Morzem.

Również czyni Zarząd Okręgowy wstępne kroki i starania dla wykalkulowania rentowności wybudowania w Grudziądzu własnego domu nauczycielskiego jako konwiktu dla dzieci naszych członków z prowincji.

XIV. Kolonje wypoczynkowe nad Morzem.

1. Gdynia-Oksywia.

Korzystało z tej kolonji 67 kuracjuszy, i to z Okręgu Poznańskiego 49, Lwowskiego 9, Pomorskiego 5, Warszawskiego 2, Śląskiego 2, razem 67 przez 948 nocy, co czyni po 0,80 zł za dobę 758,40 zł. Po odciągnięciu rozchodów w wysokości 342,88 zł pozostanie czysty zysk w wysokości 415,52 zł, co jest wielką zasługą kierownika tej kolonji, Kol. Mieczysława Ogrodowkiego z Oksywia, któremu Zarząd Okręgowi składa za wszelkie zabiegi i fatygi serdeczne podziękowanie.

2. Jastarnia i Bór.

Z tych 2 kolonij pozostających pod kierownictwem Kol. Ignacego Sarnowskiego z Jastarni, korzystało 55 osób, (17 mężczyzn i 32 niewiast) przez 807 dni, co dało przy 0,80 zł za dobę 645,60 zł dochodu. Uczestnicy dzielą się podług okręgów: Okręg Warszawa 20 osób, Poznański 15, Pomorze7, Lwów 4, Łódź 3, Kraków i Śląsk po 2 osoby i Lublin 1 osoba.

Uznać należy, że kierownik tych kolonij, Kol. I. Sarnowski, dokładał wszelkich starań, aby deficyt kolonij, pochodzący z wielkich wydatków, zmniejszyć do minimum.

XV. Kasa ubezpieczeniowa,

wypożyczywszy z swych rezerw łącznie 46 członkom pewne sumy, stanęła na razie na martwym punkcie, gdyż dłużnicy nie kwapią się z oddawaniem pożyczonych sum, co uniemożliwia Kasie

obdzielania dalszych ubiegających się o pożyczki kredytami. Po wysłaniu monitów do dłużników kierownictwo Kasy będzie zmuszone wbrew swej woli przystąpić do wyeksekwowania sum za pomocą u nas zdeponowanych weksli i deklaracyj. Suma obrotowa i obiegowa Kasy wynosi przeszło 4.000 zł.

XVI. Prasa.

W pierwszym rzędzie utrzymywano kontakt z redakcjami naszych organów: „Nauczycielem Polskim" i „Szkołą", pozatem z prasą prowincjonalną Pomorza, szczególnie z „Gońcem Nadwiślańskim" (Grudziądz), „Słowem Pomorskiem" (Toruń), „Dziennikiem Bydgoskim" (Bydgoszcz) i „Pielgrzymem" (Pelplin). Publikowano artykuły o charakterze sprawozdawczym i informacyjnym o naszej pracy, o celach i zadaniach naszej organizacji. Niekiedy byliśmy zmuszeni, umieszczać sprostowania w związku z licznemi artykułami o tendencyjnie mylnych i fałszywych wiadomościach i twierdzeniach.

XVII. Sprawy handlowe.

Celem powiększenia naszych dochodów, które dotąd składają się dla Zarządu Okręgowego z składek członkowskich w wys. 0,40 zł od członka i miesiąca, jak też naszego budżetu nawiązał Zarząd Okręgowy styczność z niektóremi firmami, przedewszystkiem wydawniczemi, dla umieszczania we formie anonsów ogłoszeń firm w naszym organie, jak też dla pośredniczenia przy zakupach książek, podręczników, formularzy i przyrządów szkolnych przez nauczycielstwo pomorskie.

XVIII. „Nauczyciel Pomorski".

Za z tych źródeł płynące zyski wydawać będzie Zarząd Okręgowy własny organ Okręgu Pomorskiego, pt.: „Nauczyciel Pomorski", zawierający wszelkie sprawy organizacyjne naszego Okręgu, jak również odpowiedzi „Sekcji Pedagogicznej" na zapytania naszych członków w sprawach fachowych, pedagogicznych. Dane omówiono i ustalono z firmą wydawniczą B. Szczuka w Wąbrzeźnie. Spróbujemy uruchomić nasz osobny organ pomorski bez podwyższenia składek i bez pobierania osobnego odszkodowania od naszych członków.

Gdyby źródła dodatkowych dochodów (poza budżetowych) zawiodły, musielibyśmy przejść na abonament miesięczny z opłatą.

XIX. Bibljoteka i czytelnia okręgowa.

W związku z tworzącą się administracją i redakcją „Nauczyciela Pomorskiego" robi Zarząd Okręgowy starania, aby tanim kosztem przyjść w posiadanie dzienników i czasopism fachowych, przesyłanych redakcji za wymianą, jak też książek, nadsyłanych redakcji do omówienia i polecenia, tworząc z pierwszych „Czytelnię Okręgową" z drugich „bibljotekę okręgową".

XX. Sprawy dyscyplinarne.

W okresie sprawozdawczym zgłosiło się jedno Koło z wnioskiem o wyznaczenie obrońcy w procesie dyscyplinarnym. Zarząd Okręgowy wyznaczył obrońcę (Koło Kościerzyna).

XXI. Zjazd Jubileuszowy w Chełmnie.

wymaga tak odZarządu Okręgowego, jak od Zarządu miejscowego Koła wczesnego rozpoczęcia prac przygotowawczych, mimo że zjazd odbędzie się dopiero w czasie Zielonych Świątek. Prace są w obu instancjach w pełnym toku, przyczem Zarząd Okręgowy ustnie i piśmiennie udziela wszelkich rad i wskazówek.

XXII. Składki członkowskie,

wynoszące w myśl uchwał, powziętych na zjeździe w Gdańsku, 2,00 zł od członka i miesiąca dla Zarządu Głównego i Zarządu Okręgowego, zostają potrącane przy wypłacie poborów bądź to przez pp. Inspektorów Szkolnych, bądź to przez pp. płatników rejonowych i przysłane od dnia 1. X. 1927 r. wprost na konto Zarządu Głównego P. K. O. Warszawa nr. 9033.

Najmniejsza część Kół komunikuje nam w sprawozdaniach miesięcznych, ile pobrano i wysłano składek członkowskich do Warszawy, od Zarządu Głównego zaś odebraliśmy za cały rok (od 1. X. 27 r. do 1. X. 28 r.) tylko 2 razy zestawienia kwot wpłaconych przez Koła Okręgu Pomorskiego i to za mies. styczeń, luty, marzec (raz), potem za mies. kwiecień, maj i czerwiec br., co podaliśmy dla kontroli do wiadomości Kołom za pomocą 2 komunikatów.
Sprawa składek członkowskich, jako podstawa istnienia i funkcjonowania każdej organizacji musi ulec u nas radykalnej zmianie na lepsze, gdyż dotąd pewne Koła (i zawsze tylko te same) spełniają idealnie, wzorowo i punktualnie swe obowiązki organizacyjne w tej dziedzinie najtrudniejszej i najniewdzięczniejszej (przez ściąganie i przekazywanie składek oraz przez uwiadamianie nas o wynikach tej akcji), to inne Koła, korzystając z wszelkich praw, zdobyczy, korzyści i uprawnień, jakie daje organizacja, nie dają żanego znaku życia mimo upomnień, monitów i nalegań.
Forma i termin rozliczania się Zarządu Głównego z Zarządami Okręgowemi zostały ściśle określone i ustalone uchwałami, powziętemi na ostatnim Zjeździe Delegatów w Wilnie i powinny być całkowicie wprowadzone w czyn.

E. Praca społeczna.

1. „Katolicki Związek Młodzieży Polskiej".

Zarząd Okręgowy nawiązał kontakt z tą organizacją przez osobiste konferencje z generalnym sekretarzem na diecezję chełmińską, ks. Franciszkiem Żyndą, i referentem oświatowym, p. Inspektorem Szkolnym Arturem Reiske'm z Wąbrzeźna, jak też przez korespondencje. Wyniki tej współpracy okazały się przez:

a) wydelegowanie naszego przedstawiciela do aktu otwarcia wystawy związkowej (Grudziądz, dnia 2. VIII. 28 r.)

b) zaproszenie naszego przedstawiciela jako chrzestnego przy poświęceniu sztandaru związkowego (Grudziądz, dnia 12. VIII. 28 r.),

c) obecność naszego przedstawiciela na zlocie męskim i zjeździe delegatów męskich (Grudziądz, dnia 12. i 13 VIII. 28.)

d) przez wybór nauczyciela do Rady Głównej Związku,

e) przez obecność naszej delegatki na zlocie żeńskim i zjeździe delegatek (Grudziądz, dnia 18. i 19. VIII.),

f) przez wygłoszenie referatu na naszym zjeździe prezesów Kół przez Ks. Fr. Żyndę (Grudziądz, dnia 7. X. 28 r.).

2. „Biały Krzyż“.

Przez wydelegowanie naszego reprezentanta do „Polskiego Białego Krzyża“ uzyskaliśmy możność przyciągnięcia naszych członków w miastach garnizonowych do udzielania nauki, do wygłaszania odczytów itd. na kursach dla analfabetów, tudzież dla żołnierzy i zawodowych podoficerów.

3. „Tydzień Dziecka“.

Do współpracy został Zarząd Okręgowy zaproszony zbyt późno, aby mógł należycie przyczynić się do zorganizowania tygodnia dziecka.

4. „Liga Katolicka“.

Zarząd Okręgowy podpisał razem z innemi organizacjami katolickiemi odezwę „Ligi Katolickiej“ z protestem w sprawie uchwały Sejmu i Senatu co do religijnego wychowania młodzieży.

5. Tow. Św. Józefa Nauczycieli Diecezji Chełmińskiej.

Zaofiarowaliśmy tej organizacji swój współudział i swoją współpracę na przyszłość przy zwoływaniu rekolekcyj dla nauczycieli i nauczycielek celem podnoszenia frekwencji na rekolekcjach.

6. „Tow. Czytelni Ludowych“.

7. „Tow. Krajoznawcze“,

8. „Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej“,

są to organizacje, z któremi utrzymuje Zarząd Okręgowy styczność i łączność.

9. Wycieczka pedagogów angielskich.

W porozumieniu z Kuratorjum O. S. P. (zP. Wizytatorem Piotrowiczem) zainteresował Zarząd Okręgowy tak Zarządy naszych Kół na Kaszubach, jak ogół nauczycielstwa **wycieczką pedagogów angielskich,** zwolenników systemu daltońskiego, za pomocą komunikatów, korespondencji i prasy, wysyłając na ich przyjęcie swego delegata, Kol. J. Delewskiego (Gdynia, dnia 24 VIII. 28 r.).

10. Sprawy ogólnourzędnicze.

Celem omawiania interesów ogółu urzędników wstąpił Zarząd Okręgowy przez swego delegata (prezesa Okręgowego, Kol. A. Nowickiego) do Komitetu Urzędniczego, który odbywał sporadyczne konferencje, jak też dnia 17 czerwca 28 r. ogólny wiec urzędników z Grudziądza i okolicy dla wypowiedzenia swych życzeń w sprawach materjalnych. Stowarzyszenie brało w tej akcji wybitny udział.

11. Komitet dla uczczenia Kol. Jana Tkaczyka

został powołany do życia dzięki inicjatywie Stowarzyszenia. To też na czele tegoż Komitetu stanął prezes Okręgowy Nowicki i wiceprezes Zarządu Koła miejscowego, Kol. B. Szwoch. Na program obchodu składały się (dnia 1 i 2 lipca 28 r.) wręczenie Jubilatowi podarków i upominków (od nauczycielstwa złoty zegarek i łańcuszek), Msza Święta z uroczystem wręczaniem wysokiego odznaczenia papieskiego, Akademją w świetlicy szkoły im. T. Kościuszki, wspólna fotografja i towarzyska uroczystość.

12. Kurs radjowy.

Zgodnie z zachęceniem i poleceniem Zarządu Głównego czyni Zarząd Okręgowy starania dla zorganizowania kursu radjowego dla naszych członków, upraszając na prelegenta p. Inż. Jurkiewicza, kierownika radjostacji w Grudziądzu. Pertraktacje nie są jeszcze ukończone.

13. Ubezpieczanie na życie przez P. K. O.

Zgodnie z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 czerwca 1928 r. (Nr. 0 Prez. 3746/28) w sprawie ubezpieczenia na życie przez P. K. O., pismem tegoż Ministerstwa do Zarządu Głównego Stowarzyszenia (tej samej daty, liczby i określenia),,oraz pismem Zarządu Głównego (Nr. 2581/28) zorganizowaliśmy akcję akwizytorską przez przedstawicieli naszych Kół, akcję tę kontynując aż do jej wykończenia.

F. Memorjały, wnioski i interwencje.

1. Wysłaliśmy memorjały w następujących sprawach:
   a) do Dyrekcji Lasów Państwowych w Bydgoszczy i Toruniu w sprawie przydziału drzewa opałowego dla nauczycieli szkół powszechnych (treść i odpowiedzi są znane z komunikatów),
   b) zgodnie z wnioskiem Koła Tuchola wysłaliśmy uzasadniony wniosek do Kuratorjum O. S. P. w sprawie wypłacenia uposażenia za mies. sierpień 28 r. nauczycielom, zaciągniętym do pełnienia obowiązku wojskowego,
   c) podług treści wniosków Kół Kartuzy i Krokowa stawiliśmy wniosek do Kuratorjum O. S. P., a przez Żarząd Główny do Ministerstwa, w sprawie dodatku sezonowego dla nauczycielstwa powiatów Puck, Wejherowo, Kartuzy i Tczew,
   d) wysłano do odpowiednich władz i instancyj wszystkie wnioski, uchwalone na Zjeździe Delegatów Pomorza,
   e) załatwiono przez Zarząd Główny zapytanie Kol. Klammanna z Rowu w sprawie gruntu szkolnego,
   f) oddano p. Mecenasowi Drwi Edm. Berneckiemu do dalszego prowadzenia odpowiedzi Dyrekcji Lasów Państwowych (p. W. L. a.),
   g) poradzono Zarządowi Koła Gniew w sprawie postępowania dla rozstrzygnięcia wartości martykuł szkolnych.

2. Interwenjowano u odpowiednich władz w 7 wypadkach (sprawy osobiste naszych członków.

6. Dyskusja nad sprawozdaniem organizacyjnem.

W bardzo ożywionej dyskusji zabierali głos pp. Koledzy: Kluźniak, Warszawa, wyjaśniając przyczyny niedociągnięć finansowych przez Koła i członków, jak też uchwały gdańskie, Ossowski, Tuchola, Szymański, Nieżywięć, Wieczorek Lubichowo, Machola, Przodkowo, Nałęcz Wąbrzeźno, Skański, Chełmża, Wilkoszewski, Toruń, Kluźniak, Warszawa, Maciejewski, Warszawa, Ossowski, Tuchola, Kleinschmidt, Lipusz, Wieczorek, Lubichowo, poczem udzielał odpowiedzi i wyjaśnień referent Kol. Nowicki.

H. Tezy,

przedłożone i zaproponowane przez referenta Nowickiego, a przyjęte przez Zjazd przy jednej zmianie i modyfikacji, brzmią:

„Z nowym rokiem szkolnym rozpoczyna się również nowa praca na terenie każdego Koła. Praca ta jednak musi być bardziej intensywna niż w roku ubiegłym.

Jeżeli bowiem w ubiegłym roku niechętna i wroga nam druga organizacja przypuściła generalny szturm na Pomorze (zjazdami powiatowemi, listami, odezwami, drukowanemi sprawozdaniami, organami i drukami), odstręczając niezrzeszone nauczycielstwo od wstępowania w nasze szeregi i zniechęcając niektórych naszych członków, a nasza organizacja z łatwością zwycięsko odparła bez widocznych strat owe ataki, to obecnie przez uporządkowanie i unormowanie wszelkich spraw wewnętrznych a po spotęgowaniu tempa i intensywności prac centrali okręgowej wytrąciłyśmy wszelką broń z rąk przeciwników.

Dlatego też PP. Prezesi Kół zobowiązują się, w pełnem przeświadczeniu wartości ideologji Stowarzyszenia, starać się, w dobie coraz bardziej rozszerzających się haseł komunistycznych, socjalistycznych i przeciwreligijnych o rozpowszechnianie ideałów naszej organizacji, zjednywując dla niej nowych członków wśród młodego nauczycielstwa, wstępującego co dopiero do zawodu, jak wśród starszego koleżeństwa, dotychczas w żadnem zrzeszeniu niezorganizowanego.

W tym celu Zjazd Prezesów uchwala, wzgl. potwierdza:

1. Zmiany personalne.

W ciągu wakacyj i z nowym rokiem szkolnym zaszły z powodu przeniesień i innych zmian służbowych znaczne przesunięcia w sładzie członków naszych Kół. Wszelkie te zmiany winny być zakomunikowane Pom. Zarządowi Okręgowemu najdalej do dnia 10. XI. rb. z podaniem

a) do obrębu którego Koła zostali przesiedleni członkowie, (nowy adres członka),

b) kto został skreślony z listy członków i z jakiej przyczyny,

c) kto został przyjęty jako nowy członek, dokładny jego adres, czy wypełnił deklarację członkowską, w której należy przeprowadzić korektę (zamiast art. 11 ma brzmieć „art. 40"),

d) stan posiadania w tej chwili.

2. Legitymacje członkowskie.

Koła, które nie posiadają jeszcze dla swych członków nowych legitymacyj na rok 1929/30, winny przesłać Pom. Zarządowi Okręgowemu najdalej do dnia 10. XI. rb. dokładny spis członków celem wystawienia i przesłania Kołom legitymacyj członkowskich, które wręczą Zarządy członkom po podpisaniu legitymacyj przez prezesa i sekretarza Koła. Za każdą legitymację należy pobrać 10 gr dla Zarządu Głównego.

3. „Nauczyciel Polski i „Szkoła".

Bez wypełnienia punktu 1. punktualna i dokładna dostawa naszych organów jest niemożliwa. Jeżeli istnieją jeszcze wady w przesyłce organów, ma to swe źródło i przyczynę jedynie w niepodawaniu zmian adresów i członków. O ile Zarząd Koła zauważy jakiekolwiek błędy i niedokładności w przesyłce organów, winien nas natychmiast powiadomić.

4. Adresy.

Wszelkie sprawy, przesłane Pom. Zarządowi Okręgowemu, należy adresować: Grudziądz, Rynek 15, p. I.
Jedynie sprawy, dotyczące Kasy Ubezpieczeniowej i pożyczek z tej Kasy, prosimy adresować i wysłać pod adresem referenta Kol. Franciszka Zawodzińskiego, Tuszewo, p. Grudziądz.

5. Sekcja Pedagogiczna.

Przy Pom. Zarządzie Okręgowym utworzono „Sekcję Pedagogiczną" celem udzielenia pomocy, rad i wskazówek w sprawach dalszego kształcenia się, a w szczególności przy przygotowaniu się na W. K. N., na egzamin kwalifikacyjny, na referaty, odczyty, wykłady i wzorowe lekcje dla konferencyj rejonowych itd. W skład tej sekcji wchodzą profesorowie W. K. N., gimnazjów i seminarjum nauczycielskiego, pp. profesorowie Bernard Szwoch, (pedagogika), Ks. Rozkwitalski (religja), Dr. Jan Zwierzański (język polski), Piwowarczyk (nauka o Polsce współczesnej), Czesław Bałachowski (historja), Michał Jaworski (geografja), Józef Delewski (matematyka), Kapaun (fizyka i chemja), Egon Tkaczyk (przyroda), Dawidowicz (śpiew i muzyka) i Murawski (gimnastyka). Adres dla piśmiennych zapytań: Grudziądz, Rynek nr. 15, p. I. „S. Ch. N. N. S. P."

5. Składki członkowskie.

dla Zarządu Głównego i Zarządu Okręgowego oraz na Kasę Ubezpieczenioweą w wysokości 2,00 zł od członka i miesiąca należy jak dotąd ściągać przy wypłacie uposażenia co 1 każdego miesiąca przez pp. inspektorów szkolnych lub płatników rejono-

wych. Tym osobom winien skarbnik przesłać, wzgl. wręczyć co 15 każdego miesiąca najnowszy spis członków Koła w duplikacie dla ściągnięcia składek następnego miesiąca, przypilnowując wysyłkę pod adresem Zarządu Głównego na konto P. K. O. nr. 9033 Warszawa z zaznaczeniem na odwrotnej stronie przekazu czekowego, które Koło płaci składkę członkowską, za ilu członków i jakiej wysokości Imienny wykaz członkw, którym potrącono składkę, należy przesłać Zarządowi Głównemu (Warszawa, ul. Senatorska nr. 19. m. 13), a w miesięcznem sprawozdaniu wysłanem co dnia 2 każdego miesiąca Pom. Zarządowi Okręgowemu należy zaznaczyć i podać wszelkie dane, dotyczące ściągnięcia i przesłania składek członkowskich.

Zarządy wszystkich Kół dokładać będą wszelkich starań, aby składki członkowskie zostały ściągane od wszystkich członków i punktualnie co 1 każdego miesiąca przekazywane powyżej podanym sposobem.

Również Zarządy Kół starać się będą zebrać od członków, zalegających z składkami, należne się kwoty, wyrównując swe zaległości wobec Zarządu Głównego i Okręgowego.

6. „Młody Polak".

Obowiązkiem każdego Koła i każdego członka jest abonowanie i popieranie przez zachęcanie do abonowania tegoż ilustrowanego dwutygodnika dla dzieci, wydawanego i redagowanego przez Śląski Zarząd Okręgowy Stowarzyszenia.

Do dnia 1. 1. 29 r. nadeślą Koła sprawozdanie, ile numerów zaprenumerowano w szkołach poszczególnych naszych członków. Każde Koło winno pozatem abonować conajmniej 1 egzemplarz „Szkoły Śląskiej", miesięcznika i organu Śląskiego Zarządu Okręgowego.

7. Zakup książek.

Każdy z członków Stowarzyszenia na Pomorzu winien wszelkie potrzebne książki naukowe (dla dalszego kształcenia się), książki beletrystyczne, p,odręczniki szkolne, książki dla bibljotek nauczycielskich i szkolnych, jak też przyrządy szkolne zamawiać wyłącznie przez Pom. Zarząd Okręgowy, popierając w ten sposób swą organizację i umożliwiając wydawanie osobnego naszego organu okręgowego dla Pomorza bez abonowania i podwyższania składek.

8. „Nauczyciel Pomorski".

Począwszy od listopada br. przystępuje Pom. Zarząd Okręgowy do wydawania własnego organu okręgowego pod tyt.: „Nauczyciel Pomorski", który zastąpi dotąd wydawane (częstokroć niebardzo czytelne) komunikaty jako drukowany „Okólnik Organizacyjny", omawiający przedewszystkiem sprawy organizacyjne Pomorza, sprawy fachowe (pedagogiczne, metodyczne i dydaktyczne), redagowane przez „Sekcje Pedagogiczną" oraz publikując komunikaty urzędowe Kuratorjum O. S. P. i konkursy wolnych posad na Pomorzu.

a) Pierwszy numer wyśle się paczkami Kołom, które rozdzielą numery poszczególnym członkom,

b) dla ułatwienia przesyłki pocztowej prześlą Zarządy Kół w pierwszej połowie listopada rb. dokładny spis swych członków w duplikacie (imię i nazwisko, miejscowość, ulica, numer, poczta, spisy czyt elne), pozatem dodatkowo spis nauczycielstwa niezrzeszonego, lecz przychylnego naszej organizacji, nadającego się do pozyskania na członków.

c) Wszelkie sprawozdania organizacyjne, (z przebiegu posiedzeń Kół itd.) prosimy przesłać do Redakcji „Nauczyciela Pomorskiego" Grudziądz, Rynek nr. 15.

d) Członkowie Stowarzyszenia na Pomorzu otrzymywać będą „Nauczyciela Pomorskiego" jako organ Okręgu Pomorskiego prócz „Nauczyciela Polskiego" i Szkoły" narazie i aż do ewentl. dalszej pod tym względem uchwały zjazdu delegatów Pomorza bez specjalnej opłaty i dopłaty oraz bez podwyższenia składek członkowskich.

e) Niecziłonkowie nabywać mogą „Nauczyciela Pomorskiego" za 0,50 zł (pojedyńczy numer).

f) Koła i członkowie Stowarzyszenia zechcą zająć się zbieraniem i przesyłaniem anonsów dla „Nauczyciela Pomorskiego" po cenach:
1/1 stronicy 50 zł,
1/2 stronicy 30 zł,
1/4 stronicy 18 zł,
1/8 stronicy 10 zł.

9. Dom Nauczycielski w Grudziądzu.
Dla uczczenia i upamiętnienia dziesięciolecia istnienia Państwa Polskiego upoważnia Zjazd Pom. Zarząd Okręgowy do poczynania wstępnych starań, kalkulacyj i obliczeń celem wybudowania w Grudziądzu ze składek samopomocy i przy pomocy kredytów amortyzacyjnych z „Banku Gospodarstwa Krajowego" Domu Nauczycielskiego jako konwiktu dla 120 — 150 dzieci naszych członków, dzieci, uczęszczających do szkół średnich w Grudziądzu. Dokładne zestawienie kosztów przedstawi Pom. Zarząd Okręgowy tak najbliższemu Zjazdowi Delegatów Pomorza, jak Zarządowi Głównemu do rewizji i zatwierdzenia.

10. Wyższy Kurs Nauczycielski.
Zatwierdzając zorganizowany przez Pom. Zarząd Okręgowy W. K. N., grupy fizyko-matematycznej w Grudziądzu, wzywa Zjazd P. Z. O.

a) do zorganizowania w czasie wakacyj letnich w Gdyni tak W. K .N. z działu A., jak kursu dla egzaminu kwalifikacyjnego,

b) do zorganizowania w Grudziądzu dalszych W. K. N. z innych grup,

c) do wybadania gruntu w innych większych środowiskach Pomorza, nadających się do zorganizowania W. K. N.

11. Zjazdy powiatowe.
Zarządy Kół w miastach powiatowych zechcą przygotować w porozumieniu z Zarządami innych Kół danego powiatu zjazdy powiatowe,

a) wyznaczając wcześnie termin, lokal i porządek dzienny zjazdu,

b) komunikując termin Pom. Zarządowi, który potwierdzi datę, uzgadniając ją z terminami innych zjazdów powiatowych,

c) zapraszając na zjazd duchowieństwo, przedstawicieli władz, instytucyj i towarzystw, nauczycielstwo całego powiatu, zorganizowane w Stowarzyszeniu oraz nauczycielstwo niezorganizowane,

d) wyznaczając mówcę, referenta, dla wygłoszenia referatu n. t.: „Co należy poczynić, aby podnieść sprawność i wydajność pracy naszej organizacji?"
oraz referenta dla jednego z następujących tematów:

aa) „System daltoński",
bb) „Konieczność religijnego wychowania w szkole",
cc) „Rola nauczyciela w pracach kulturalno-oświatowych i społecznych",
dd) „Szkoła pracy w praktycznem zastosowaniu w . . . ." (wybrać jeden z przedmiotów).

Na zjazd przybędą pozatem referenci z Pom. Zarządu Okręgowego lub Głównego. Terminy zjazdów powiatowych należy wyznaczyć na miesiąc listopad, grudzień br., styczeń i luty 29 r. możliwie w niedziele i święta.
Pierwszy taki zjazd odbędzie się w Działdowie w niedzielę, dnia 21. X. rb.

12. Posiedzenia jubileuszowe.
Uwzględniając, że w tym roku mija 10 lat od założenia naszych pierwszych Kół, a więc od chwili kładzenia podwalin pod naszą organizację, wzywamy Zarządy naszych najstarszych Kół, aby dla upamiętnienia tej ważnej rocznicy i jubileuszu Kół przygotowały starannie okazałe posiedzenia jubileuszowe, zapraszając gości, rodziny naszych członków, wyznaczając jako referat jubileuszowy sprawozdanie z działalności przez przeciąg 10 lat Koła, oraz starając się o dalszy urozmaicony program rozrywkowy.

13. Duchowieństwo.
Zarządy Kół oraz Pom. Zarząd Okręgowy rozpoczną systematyczną akcję, aby pozyskać dla Stowarzyszenia jako członków duchowieństwo, działające w obrębie danego Koła, a w szczególności księży prefektów.

O przebiegu i wynikach tej akcji złożą Koła piśmienne sprawozdanie przed 1. 1. 29 r.

14. T. N. S. W.

Kontakt nawiązany między Pom. Zarządem Okręgowym Stowarzyszenia i Zarządem Okręgowym „Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych" zostanie rozszerzony na te miejscowości, w których istnieją Koła miejscowe tak Stowarzyszenia, jak T. N. S. W.

Pogłębiona współpraca obu organizacyj nauczycielskich okazywać się będzie w spólnem porozumiewaniu się i współdziałaniu w sprawach organizacyjnych, zawodowych, kulturalno-oświatowych i społecznych.

15. Maturzyści seminarjów nauczycielskich.

Zarządy Kół w miejscowościach, w których są seminarja nauczycielskie (Toruń, Grudziądz, Lubawa, Działdowo, Tuchola, Kościerzyna, Wejherowo), uproszą z pośród nauczycieli danego seminarjum, naszych członków lub sympatyków, męża zaufania, który dostarczy zaraz po ukończeniu egzaminu maturalnego dokładny spis maturzystów z podaniem adresu rodziców (domu rodzicielskiego). Zarządy tych Kół prześlą wspomniane spisy natychmiast Pom. Zarządowi Okręgowemu celem umożliwienia mu nawiązania kontaktu z maturzystami dla pozyskania ich do naszej organizacji.

Obowiązkiem dalszym tych Kół jest nawiązanie za wiedzą i zgodą Dyrekcji seminarjum kontaktu z 5. rocznikiem seminarjów nauczycielskich.

16. „Ilustrowany Kurjer Codzienny".
Członkowie Stowarzyszenia mogą skorzystać z 25% zniżki przy abonowaniu „Ilustrowanego Kurjera Codziennego", wychodzącego w Krakowie, którego zamawiać należy w Administracji tegoż pisma, (Kraków, Wielopole nr. 1) przy przesyłce 4,25 zł (5,70 zł—1,45 zł) za miesiąc na nr. 400.200 P. K. O. Kraków.

17. Popieranie wytwórczości krajowej.
Zjazd, przyłączając się do znanej odezwy „Związku Towarzystw Powstańców i Wojaków" na D. O. K. VIII. w sprawie popierania wytwórczości i konsumpcji krajowej, wzywa wszystkich członków Stowarzyszenia na Pomorzu, aby w swej wychowawczej i uświadamiającej akcji przekonywali młodzież i starsze społeczeństwo o konieczności kupowania wyłącznie towarów krajowych z całkowitem unikaniem nabywania produktów zagranicznych.

18. Wskazówki organizacyjne.
W celu podniesienia ruchliwości i wydajności pracy organizacyjnej podkreśla Zjazd potrzebę:

a) zamianowania mężów zaufania na poszczególne większe szkoły lub na okolice,

b) odbywania przynajmniej raz na miesiąc posiedzeń Zarządów Kół wraz z mężami zaufania dla przygotowania i omówienia bieżących spraw organizacyjnych,

c) rozszerzenia przy inicjatywie i pomocy Kół w miastach powiatowych sieci naszych Kół miejscowych, szczególnie w powiatach Toruń, Tuchola, Chojnice, Działdowo i Sępólno,

d) należytego zużytkowania i wyzyskania prasy lokalnej dla celów propagandystycznych idei, planów i prac Stowarzyszenia,

e) nawiązania i utrzymywania ścisłej łączności między Zarządami Kół a państwowemi kursami, wakacyjnemi i stałemi,

f) ścisłego, punktualnego i całkowitego przeprowadzenia w czyn wszystkich uchwał, powziętych na dzisiejszym zjeździe, wskazówek i tez, trzymając się dokładnie wyznaczonych terminów,

g) częstego komunikowania się z Biurem Okręgowem.

X. Wolne głosy.

Po wygłoszeniu wszystkich referatów, objętych porządkiem dziennym, po przeprowadzeniu dyskusji nad niemi oraz po uchwaleniu tez i rezolucyj przystąpiono do wolnych głosów, pod którym to punktem zabierali głos pp. Koledzy Maciejewski (Warszawa), podając do wiadomości anonimową odezwę nauczycieli socjalistów z Warszawy, co spowodowało do zabierania głosu Kol. Kapiszewskiego (D. Grupa), Wilkoszewskiego (Toruń), Dzięcioła (Działdowo), Kleinschmidta (Lipusz), Kapiszewskiego (ponownie) i Dzięcioła (ponownie), w rezultacie ustalono zgodnie tezę, że wszystko, co umiarkowane, rozumne, o zdrowych ideach i poglądach, a tylko dzięki nieuświadomieniu znajdujące się w „Ogniskach“, należy przyciągnąć do naszej organizacji, bo tylko w niej jest odpowiednie miejsce dla tych kolegów.

Kol. Kleinschmidt (Lipusz) zapytał się, czy Zarząd Okręgowy poda Kołom do wiadomości przebieg dzisiejszego zjazdu, dalej w sprawie ubocznych zajęć i o losy wniosku Koła Lipusz, dotyczące spraw wojskowych nauczycieli.

Kol. Makola (Przodkowo) wyraża życzenie, aby poczynić starania dla przesłania nauczycielstwu na Pomorzu uposażenia do domu za pomocą przekazów czekowych P. K. O.
Kol. Kreja (Osiek) stwierdza, że do deklaracyj członkowskich wkradły się błędy drukarskie, zamiast podanego „Art. 11“ ma brzmieć „Art. 40“, prosi pozatem o organizowanie w czasie wakacyj letnich wycieczek krajoznawczych.

Kol. Machola (Przodkowo) uzasadnia wniosek o przyznanie nauczycielstwu na Kaszubach dodatku sezonowego.

Kol. Obrębski (Grodziczno) prostuje podane przez delegata Zarządu Głównego twierdzenie co do płacenia przez Koło Grodziczno składek członkowskich.

Po udzieleniu odpowiedzi przez prezesa okręgowego, Kol. Nowickiego, i delegatów Zarządu Głównego odpowiedzi i wyjaśnień, wyczerpano punkt wolnych głosów.

XI. Zakończenie.

A. Generał brygady, dowódca 16 dywizji piechoty, p. Rachmistruk z Grudziądza, przesłał następującej treści pismo:

„Za zaproszenie mnie na Zjazd Prezesów Kół Okręgu Pomorskiego serdecznie dziękuję, żałuję jednak, że z powodu pobytu na urlopie nie będę mógł wziąć w nim udziału.

Życząc Zjazdowi pomyślnych obrad, tudzież szczęśliwego rozwoju Stowarzyszenia, łączę wyrazy szacunku i poważania

(—) W. Rachmistruk, gen. bryg."

B. Delegat Zarządu Głównego, Kol. H. Maciejewski, podkreślił intensywność pracy naszej organizacji na Pomorzu, tak w Zarządzie Okręgowym, jak w poszczególnych Kołach. Zarząd Główny zna i ceni tę ruchliwość Pomorza i życzy, aby tak nadal pozostało.

C. Prezes Okręgowy, Kol. Nowicki, streszczając wyniki Zjazdu prezesów Kół i analizując jego spokojny przebieg, wytrwałość delegatów i okazane wielkie zainteresowanie, widzi w tem, że Zjazd osięgnął swój cel: dał delegatom dużo materjału informacyjnego, zatoczył szersze kręgi dla naszej pracy organizacyjnej, kulturalno-oświatowej i społecznej, usunął wszelkie podłoże do nieporozumień, dał dowód troski i starań Zarządu Okręgowego o coraz dalszy rozwój i pogłębienie na gruncie pomorskim Stowarzyszenia, a uzbroił delegatów tak do nieustannej walki o ideały naszej organizacji, jak do nieprzerwanego pędu naprzód, do podnaszania Stowarzyszenia na coraz wyższy szczyt doskonałości owocnej i zbożnej pracy dla dobra Kościoła, Ojczyzny, narodu polskiego, dziatwy szkolnej i naszych członków.

Dziękując pp. referentom, delegatom Zarządu Głównego, gościom i delegatom Kół, zamknął przewodniczący o godzinie 3 min. 50 po poł. tak wspaniały zjazd.

Zjazd prezesów okręgowych.

Zarząd Główny zwołał na sobotę, dnia 20 października 28 r. do Warszawy zjazd prezesów Zarządów Okręgowych na całodzienne narady, trwające w lokalu Biura Zarządu Głównego od godz. 9 rano do godz. 9 wieczorem z krótką przerwą obiadową. Obrady toczyły się pod przewodnictwem prezesa Zarządu Głównego, Kol. Michała Sicińskiego, nad następującemi sprawami:

1. Ogólny referat informacyjny o działalności organizacyjnej, referent K. Synowiec.
2. Referaty szczegółowe:
   a) Składki członkowskie i rozliczenie z Oddziałami (L. Kluźniak),
   b) „Samopomoc koleżeńska" (M. Gładysz),
   c) Organizacja referatu oświatowego (W. Rogalczyk),
   d) Wydawnictwa czasopism Stowarzyszenia (M. Siciński),
   e) Sprawa uposażeniowa (J. Jastrzębski),
   f) Sprawa ubezpieczeń w P. K. O. (J. Jastrzębski),
3. Powszechna Wystawa Krajowa,
   Zjazd Delegatów w Poznaniu,
   Uczczenie dziesięciolecia istnienia Państwa Polskiego (J. Sobolewski),
4. Wolne wnioski.

Materjał do dyskusji i zaopinjowania został przez Zarząd Główny starannie przygotowany, a propozycje przedłożono delegatom w odbitkach, co uprościło prezesom obrady.

Wszystkie 10 okręgi wysłały swych prezesów. Z Pomorza brał udział prezes okręgowy, Kol. A. Nowicki. Szczegółowe sprawozdanie zostanie umieszczone w „Nauczycielu Polskim". Nadmieniamy tylko, że **wydawanie przez Pomorski Zarząd Okręgowy własnego organuokręgowego postanowiono odłożyć do decyzji pełnego Zarządu Głównego.**

Uroczyste otwarcie W. K. N. w Grudziądzu.

Niedziela, dnia 14. X. 28 r. stanowiła dla „Stowarzyszenia Chrz. Nar. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych" ważny etap w rozwoju tej zawodowej organizacji nauczycielstwa narodowego Pomorza; odbyło się przecież uroczyste otwarcie Wyższego Kursu Nauczycielskiego grupy fizyko-matematycznej w Grudziądzu, zorganizowanego przez Pomorski Zarząd Okręgowy Stowarzyszenia.

W sali fizykalnej gimnazjum klasycznego zebrali się liczni goście, przedstawiciele władz, instytucyj i organizacyj razem z organizatorami i uczestnikami kursu. Przybyli m. in. ks. prałat Dembek, zawsze biorący żywy udział w życiu Stow., pp. dyrektor gimnazjum klasycznego dr. Puppel, dyrektor gimnazjum matematycznego dr. Kerner, inspektor szkolny Sowiński, prof. Porembski, — prezes „Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych", członkowie Sekcji Pedagogicznej Stowarzyszenia Chrz. Nar. Nauczycielstwa Szk. Powszechnych, pp. prof. dr. J. Zwierzański, M. Jaworski, E. Tkaczyk, B. Szwoch, J. Delewski, wszyscy rektorzy szkół miejscowych i dyrektorka szkoły im. Jachowicza, p. Korwin-Piotrowska, liczni profesorowie i nauczyciele, zarząd okręgowy w komplecie i zarząd koła miejscowego Stowarzyszenia z senjorem nauczycielstwa grudziądzskiego p. rektorem Janem Tkaczykiem na czele.

Punktualnie o godz. 11 przed poł. rozpoczął akt otwarcia kursu prezes Pomorskiego Zarządu Okręgowego, p. A. Nowicki, podając cel uroczystości, genezę powstania W. K. N., zakres działalności kursu i witając obecnych. — Ks. prałat Dembek w swem głębokiem przemówieniu złożył życzenia kursowi, aby uczestnicy w swej pracy zawodowej przyczynili się walnie do przekształcenia duszy młodzieży przez prowadzenie do prawdy i piękna. Dyrektor dr. Puppel jako gospodarz gmachu, w którym odbywać się będą wykłady, zapewnił kurs o swej życzliwości, przyrzekając wszelkie poparcie. Inspektor szkolny p. Sowiński wyraził jako przedstawiciel władzy szkolnej swe żywe zadawolenie z dojścia do skutku Wyższego Kursu Nauczycielskiego, poczem prezes okręgowy A. Nowicki ogłosił w imieniu organizacji i organizatorów kurs za otwarty.

W drugiej części posiedzenia załatwiono sprawy techniczne kursu. Wybrano gospodarzem kursu p. Cezarego Kalinowskiego, będącego łącznikiem między kursem i Zarządem Okręgowym. Wykłady odbywać się będą 3 razy w tygodniu przez dwa lata, co wtorek (3 lekcje) fizyki (prof. Kapaun), co środę i sobotę po 3 lekcje matematyki (prof. Ciechanowski). Początek lekcyj o godz. 3 min. 30 po poł. w gimnazjum klasycznem, pokój nr. 2.

Życzyć należy, aby uczestnicy kursu w liczbie 20, — niektórzy przebywający na wykłady z dalszych stron, z powiatu świeckiego i grudziądzkiego (z Bzowa, Dusocina, Zarośla, Skurgwy itd.) wytrwali mimo trudności do końca.

Posiedzenia

Wydziału Wykonawczego w m. październiku 1928 r.

PROTOKÓŁ

z 19. posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 1 października 1928 r.

Początek o godz. 3 min. 30 po poł.

Obecni: Nowicki, Żyborska, Delewski, Kalinowski, Zawodziński.

Porządek dzienny.

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Rozszerzenie kompletu dla posiedzeń W. W. o Zarząd Koła miejscowego.
3. Zaproponowane przez Kol. Delewskiego 5 referatów na zjazdy powiatowe.
4. Posiedzenie Sekcji Finansowej dla zbadania spraw finansowych.
5. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
6. Korespondencja.

7. Następne posiedzenie W. W. w przeddzień zjazdu prezesów Kół.
8. Wolne głosy i zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

Przedyskutowano materjał, a w szczególności sprawę budowy Domu Nauczycielskiego w Grudziądzu, utworzenie Sekcji Pedagogicznej przy Pom. Zarz. Okr., sprawę Domu Zdrowia „Modrzejów" w Zakopanem, przyjęto do wiadomości treść pism, wysłanych przez Biuro Okręg., odkładając resztę spraw do następnego posiedzenia W. W., które wyznaczono na sobotę, dnia 6. X. rb. na godz. 6-tą po poł.

Do p. 2 uchwalono zaprosić do stałego brania udziału w posiedzeniach W. W. Zarząd Koła miejscowego.

Do p. 3 zatwierdzono 5 tematów, zaproponowanych przez Kol. J. Delewskiego na mające się odbyć zjazdy powiatowe.

1. „Co należy poczynić, aby podnieść sprawność i wydajność pracy naszej organizacji"?
2. „System daltoński".
(Materjał w czasopiśmie „Szkoła Powszechna", „Rowid" „System daltoński w szkole powszechnej" (2.80 zł.)
3. „Konieczność religijnego wychowania w szkole".
4. „Rola nauczyciela w pracach kulturalno-oświatowych i społecznych".
5. „Szkoła pracy w praktycznem zastosowaniu w ...."
(wybrać jeden z przedmiotów).

Zakończenie o godzinie 5, min. 00.

PROTOKÓŁ

z 20 posiedzenia W. W., odbytego w sobotę, dnia 6 października 1928 r.

Początek o godzinie 6 min. 45 po poł.

Obecni: Koledzy Nowicki, Tkaczyk, Żyborska, Kalinowski, Kwiatkowski, I. Sentkowska. Usprawiedliwiony Kol. J. Delewski, wydelegowany przez Pom. Zarząd Okręgowy do Tucholi na Zjazd Koleżeński b. wychowanków tamtejszego seminarjum nauczycielskiego.

Porządek dzienny.

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Protokół z poprzedniego posiedzenia.
3. Jutrzejszy Zjazd Prezesów Kół,
   a) Technika zjazdu,
   b) Porządek dzienny.
   c) Tezy, zaproponowane do uchwalenia.
3. Posiedzenie Komitetu Związków Urzędników Państw. i Komunalnych.
5. Następne posiedzenie W. W.
6. Wolne głosy i zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

ad 1. Po zagajeniu posiedzenia przez przewodniczącego, Kol. A. Nowickiego, zaakceptowano zaproponowany przez niego powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto bez zmian protokół z poprzedniego (19) posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek dnia 1 października rb.

ad 3. Postanowiono, że zostaną powołani do Biura Zjazdowego

a) celem sporządzenia sprawozdania prasowego Kol. Żyborska, Kwiatkowski
b) celem zebrania materjału do protokułu Kol. Kalinowski, Sentkowska i stenograf.

Celem przygotowania materjału w sprawie W. K. N. zostanie powołana osobna komisja, w skład której wejdą Kol. C. Kalinowski, Kapiszewski i dalsi tą sprawą zainteresowani. Przy stwierdzaniu za pomocą 2 list obecności pomagać będą Kol. Sentkowska i Kwiatkowski.

b) Co do porządku dziennego uchwalono, przesunąć p. 8. na następne posiedzenie, poświęcone omówieniu sprawy W. K. N.

c) 16 tez, zaproponowane przez Kol. A. Nowickiego w związku z p. 7. porządku dziennego zjazdu, przeczytano, przedyskutowano i przyjęto, powołując komisje redakcyjną dlo przejrzenia tez pod względem stylistycznym, w skład której to komisji wejdą Kol. Żyborska, Kalinowski i Sentkowska.

ad 4. Na posiedzenie Komitetu Urzędników Państwowych i Komunalnych, mające się odbyć we wtorek, dnia bm. o godzinie 7 wieczorem w Hotelu „Pod Złotym Lwem", wydelegowano jako przedstawicieli Stowarzyszenia Kol. J. Tkaczyka i A. Nowickiego.

ad 5. Następne posiedzenie odbędzie się jak zwykle w poniedziałek, dnia 8 bm. o godzinie 3 min. 30 po poł.

ad 6. Po wyczerpaniu porządku dziennego solwował przewodniczący posiedzenie o godzinie 8 min. 45.

Protokół z 21 posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 8. 10. 1928 r. Początek o godzinie 3 min. 42.

Obecni.: Nowicki, Kalinowski, Zawodziński, Kwiatkowski. Usprawiedliwiona Kol. Żyborska (pogrzeb w Warszawie) i Sentkowska.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego;
2. Protokół z 20 posiedzenia W. W. (z dnia 6 bm.);
3. Zjazd prezesów Kół (Grudziądz, dnia 7. 10. 1928 r.)
4. Zjazd Koleżeński w Tucholi, ref. J. Delewski;
5. Posiedzenie sekcji finansowej;
6. Sekcja Pedagogiczna;
7. W. K. N. w Grudziądzu.
8. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
9. „Nauczyciel Pomorski", skład komisji redakcyjnej.
10. Wolne głosy i zakończenie.

Przebieg posiedzenia:

ad 1. Po zagajeniu posiedeznia przez przewodniczącego, Kol. A. Nowickiego, przyjęto zaproponowany przez niego powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto protokuł z poprzedniego (20) posiedzenia W. W., odbytego w sobotę, dnia 6 bm.

ad 3. Wywiązała się obszerna dyskusja nad przebiegiem wczorajszego zjazdu prezesów Kół, celem wyciągnięcia wniosków. Ustalono, że porządek dzienny był nadmiernie przeładowany referatami, przytem jeden z prelegentów przemawiał za długo, nie przystosowawszy swego referatu do jakości słuchaczy. Aby podnieść frekwencje na posiedzeniach W. W. postanowiono, przypominać członkom regulamin, podług którego wykreśla się tego, kto nie weźmie udziału w 3 z rzędu posiedzeniach bez usprawiedliwienia.

ad 4. Punkt ten upadł z porządku dziennego z powodu nieobecności referenta.

ad 5. Sekcja finansowa zbierze się w sobotę, dnia 13 bm. po poł. w lok. B. O.

ad 6. Prezes Nowicki zakomunikował przebieg i wyniki odbytych konferencyj z zaproponowanemi do tej sekcji profesorami. Ponieważ nikt nie odmówił, owszem każdy przyrzekł chętnie swą współpracę, Sekcja Pedagogiczna istnieje i działa. Do panów, którzy dotąd nie dali odpowiedzi, wyśle B. O. ponowne listowne zapytanie.

ad 7. Celem rozpoczęcia prac na W. K. N. postanowiono:

a) istnieć będzie na razie tylko W. K. N. z grupy fizyko-matematycznej,
b) przedmiotami wykładowemi będą matematyka i fizyka,
c) prelegentami pp. prof. Kapaun (fizyka i chemja) i Prof. Ciechanowski (matematyka),
d) Lokal wykładowy: Gimnazjum klasyczne.
e) uroczystę otwarcie W. K. N. odbędzie się w niedzielę, dnia 14 bm. o godzinie 11 przed poł. na auli gimnazjum klasycznego przed zaproszonemi gośćmi.
f) czasne wynosić będzie 20.00 zł. na miesiąc.

ad 8. Interesentów, odwiedzających Biuro Okr. 22. Pism wpłynęło 48, załatwiono pism 73, razem 121. Postanowiono zamówić nowe druki (sprawozdanie miesięczne i wykaz kwot). W ubiegłym tygodniu odbyły się nadzwyczajne posiedzenie W. W. (dnia 6 bm.), posiedzenie Sekcji Pedagogicznej, zjazd prezesów Kół oraz pertraktacje z P. K. O. celem ustalenia wysokości prowizji dla akwizytorów przy ubezpieczaniu na życie przez P. K. O. Następnie przejrzano korespondencję bieżącą.

ad 9. W swych funkcjach zamienili się Kol. C. Kalinowski i A Kwiatkowski, pierwszy jest odtąd referentem organizacyjnym, a drugi sekretatrzem. Skład komisji redakcyjnej dla naszego organu „Nauczyciel Pomorski" stanowić będą Kol. Nowicki, Kalinowski, Żyborska, Chrzanowska i Nowacki, redaktorem odpowiedzialnym jest prezes okręgowy Kol. A. Nowicki.

ad 10. Po wyczerpaniu porządku dziennego solwował przewodniczący posiedzenie o godzinie 5 min. 35.

Protokuł z 22 posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 15. 10. 1928 r.

Początek o godzinie 3 min. 50.

Obecni: Koledzy A. Nowicki, Spica, Szwoch, Żyborska, Kwiatkowski, Kalinowski, jako gość Kol. Kapiszewski z Gruty. Usprawiedliwieni. Kol. Delewski, Sentkowska i Szmelter.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego.
2. Protokuł z 21 posiedzenia W. W.
3. W. K. N. w Grudziądzu.
4. Posiedzenie sekcyj.
5. Zjazd powiatowy w Działdowie.
6. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
7. Sprawozdanie z posiedzenia komitetu urzędniczego.
8. T. N. S. W. w Grudziądzu.
9. Pismo Koła Toruń.
10. Praca w towarzystwach kulturalno-oświatowych.
11. Wolne głosy i zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

ad 1. Po zagajeniu posiedzenia przez przewodniczącego, Kol. Nowickiego, przyjęto zaproponowany przez niego powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto bez zmian protokuł z 21 posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 8 bm. poczem przewodniczący udzielił wyjaśnień w związku z zapytaniem Kol. B. Szwocha co do sposobu i formy pracy „Sekcji Pedagogicznej" przy Zarządzie Okręgowym, dziękując Kol. Szwochowi za objęcie działu pedagogiki w tej sekcji.

ad 3. W sprawie W. K. N., grupy fizyko - matematycznej w Grudziądzu, przyjął W. W. do wiadomości prace, poczynione przez Biuro Okręgowe, mianowicie udzielono piśmiennej odpowiedzi uczestnikowi Konradowi Filckowi z Niemczyka, wysłano liczne zaproszenia na akt otwarcia kursu, wysłano do prasy wzmianki o otwarciu kursu i sprawozdanie z przebiegu otwarcia, zaproszono nieobecnych uczestników na otwarciu kursu na rozpoczęcie wykładów (środę, dnia

17 bm.) oraz w związku z odpowiedzią Kuratorjum O. S. P. z dnia 10 bm. wysłano dodatkowy wniosek w sprawie używania sal wykładowych i pracowni w gimnazjum klasycznem, jak też zapytanie o skład Komisji egzaminacyjnej dla eksternów z zakresu W. K. N. Wszelkie te pisma zatwierdzono.

Po ożywionej i wyczerpującej dyskusji postanowiono

a) poprosić o szczegółowy rozkład materjału do państwowego W. K. N. w Warszawie za pośrednictwem Zarządu Głównego,

b) wręczyć uczestnikom spis podręczników, poleconych dla danych przedmiotów przez Ministerstwo, zakupić je przez Biuro Okręgowe

c) starać się, aby nauka na kursie była należycie samodzielna, oparta na doświadczeniach i eksperymentach,

d) zapłatę ściągać przez pp. inspektorów szkolnych przy wypłacie uposażenia od uczestników, przesyłać sumy na konto Kasy Okręgowej, a wypłacać prelegentom należytości przez Zarząd Okręgowy po upływie miesiąca podług zestawień, sporządzonych przez gospodarza kursu, Kol. C. Kalinowskiego.

e) Gospodarz kursu zaprowadzi odpowiednie książki, jak dziennik lekcyjny, listę obecności itd.

ad 4. Sekcja redakcyjna pracować będzie we wtorek dnia, dnia 16 bm., a Sekcja finansowa zbierze się w piątek, dnia 19 bm. po poł. w lokalu Biura.

ad 5. Przyjęto do wiadomości treść pisma prezesa Koła powiatowego, Kol. J. Dzięcioła z Działdowa z dnia 9 bm. i odpowiedź naszą z dnia 12 bm. Na zjazd proponujemy jako mówców delegata Zarządu Głównego, prezesa okręgowego, Kol. Nowickiego i p. Prof. Piwowarczyka z Grudziądza. Ostatni wygłosiłby referat p. t.: „Jak należy mówić o przeszłości Polski w oswobodzonej Ojczyźnie", poprzedni mówca p. t.: Historja naszego ruchu", a pierwszy p. t.: „Cele i zadania naszej organizacji".

ad 6. Liczba interesentów, odwiedzających Biuro, 25, pism nadesłano 28, pism wysłano 279, razem 307, liczba dziennika 2585/28. W ubiegłym tygodniu brał nasz delegat udział w posiedzeniu Komitetu Związków Urzędników Państwowych i Komunalnych, w posiedzeniu „Polskiego Białego Krzyża", oraz odbyło się otwarcie naszego W. K. N.

Przyjęto do wiadomości korespondencję załatwioną, m. i. w sprawie założenia nowych Kół w Dusocinie, Zblewie i Pruszczu - Bagienicy, w sprawie korespondencji, umieszczonej w „Gońcu Nadwiślańskim" z życia nauczycielskiego w Tucholi, życzenia generała 16 Dywizji Piechoty, p. Rachmistruka, z okazji naszego zjazdu prezesów Kół, zestawienie zmian personalnych w Kołach oraz spraw kasowych, korespondencje z P. K. O. w Poznaniu w sprawach ubezpieczeniowych i dużo innych spraw.

ad 7. Prezes okręgowy, Kol. Nowicki, dał sprawozdanie z przebiegu posiedzenia Komitetu Związków Urzędników Państwowych i Komunalnych, odbytego dnia 9 bm. Założono na Grudziądz „Ligę Obrony Konsumcji Krajowej", z prof Piwowarczykiem jako prezesem, Kol. A. Nowickim jako sekretarzem Zarządu.

ad 8. Tegoż dnia odbył prezes okręgowy konferencję z prezesem Koła miejscowego „T. N. S. W.", p. Prof. Porembskim, stwierdzono konieczność współpracy obu organizacyj nauczycielskich. Formy tej współpracy ustali się na konferencji Zarządów Kół miejscowych obu organizacyj, która się odbędzie w następnym tygodniu. Datę ustali Kol. B. Szwoch, należący zarazem do Zarządu drugiej organizacji.

ad 9. Obszerną dyskusję wywołało pismo Zarządu Koła w Toruniu w sprawie zaproponowanej przez Kuratorjum O. S. P. dla uczczenia dziesięciolecia istnienia Państwa Polskiego budowy „Muzeum Szkolnego" za cenę 270,000 zł. Postanowiono poprosić o dodatkowe wyjaśnienia przed angażowaniem w tej sprawie naszej organizacji i jej członków, samą rzecz uważając za korzystną i dobrą.

ad 10. W. W. wydelegował jako swego oficjalnego przedstawiciela do „Katolickiego Związku Młodzieży Polskiej" oraz do „Polskiego Białego Krzyża" prezesa okręgowego, Kol. Nowickiego. Swych przedstawicieli w innych organizacjach kulturalno - oświatowych wyznaczy W. W. na dalszych posiedzeniach W. W.

ad 12. Po przybyciu Kol. Kapiszewskiego z Grupy postawiono na porządek dzienny dodatkowy punkt „Sprawę dalszych W. K. N.

Kol. K. przedstawił usilne życzenie kolegów z powiatu świeckiego utworzenia przez Stowarzyszenie W. K. N. grupy humanistycznej. Po wyczerpującej dyskusji postanowiono:

a) wysłać ankietę i deklaracje do kolegów z II. egzaminem, niekorzystających z naszego pierwszego kursu.
b) odbyć we czwartek, dnia 18 bm. o godzinie 4 min. 30 konferencje w lokalu Biura Okr. z p. Prof. Bałachowskim celem omówienia warunków,
c) zorganizować na podstawie już zgłoszonych uczestników kurs humanistyczny, chociażby z historją jako przedmiotem wykładowym na pierwszy rok.

ad. 11. W wolnych głosach nikt głosu nie zajął, poczem zamknięto posiedzenie po wyczerpaniu porządku dziennego o godzinie 5 min. 50.

Protokuł z 23 posiedzenia W. W., odbytego dnia 24. 10. 1928 r. (posiedzenia nadzw.)

Początek o godzinie 3 min. 10 p opoł.

Obecni: Nowicki, Kwiatkowski, Spica, Kalinowski, Delewski, Szwoch, Sentkowska, J. Tkaczyk, Hoffman, Zawodziński. Usprawiedliwiony Szmelter, nieusprawiedliwieni Szymański i Żyborska.

Porządek dzienny.

1. Zagajenie i przyjęcie porządku dziennego,
2. Protokół z 22 posiedzenia W. W. z dnia 15 bm.
3. Zjazd prezesów okręgowych (Warszawa, dnia 21 bm).
4. Zjazd powiatowy w Działdowie (od 21 bm.)
5. Zjazd koleżeński w Tucholi (dn. 7 bm.)
6. W. K. N., grupy fizyko-matematycznej, w Grudziądzu i Chełmnie.
7. W. K. N.,grupy humanistycznej w Grudziądzu i Chełmnie.
8. Wyjazdy.
9. Nowe Koło w Dusocinie.
10. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego.
11. Wolne głosy.
12. Zakończenie.

Przebieg posiedzenia.

ad 1. Po zagajeniu podał prezes okręgowy, kol A. Nowicki, przyczyny niedojścia do skutku posiedzenia W. W. w ubiegły poniedziałek (Wyjazdy), poczem przyjęto zaproponowany powyższy porządek dzienny.

ad 2. Przeczytano i przyjęto bez zmian protokuł z 22 posiedzenia W. W., odbytego dnia 15 bm.

ad 3. Prezes okręgowy podał do wiadomości przebieg i wyniki odbytego dnia 20 bm. w Warszawie posiedzenia prezesów okręgowych,

ad 4. jak również zjazdu powiatowego (dnia 21 bm.) w Działdowie, w którym wzięli udział prezes Zarządu Głównego, Kol. M. Siciński, prezes okręgowy, Kol. A. Nowicki, i prof. Piwowarczyk z Grudziądza. Sprawozdawca podniósł z uznaniem ruchliwość, obrotność i sprężystość działania naszego tamtejszego Zarządu powiatowego, który mimo trudności podnosi celowo znaczenie naszej organizacji.

ad 5. Kol. J. Delewski, który był reprezentował Zarząd Okręgowy dnia 7 bm. w Tucholi na zjeździe b. wychowanków tamtejszego seminarjum nauczycielskiego złożył szczegółowe sprawozdanie z tegoż zjazdu koleżeńskiego.

ad 6. Kol. C. Kalinowski, gospodarz W. K. N. grupy fizyko-matematycznej w Grudziądzu, zreferał tok prac kursu.

ad 7. Organizujący się przy naszej pomocy W. K. N. grupy humanistycznej w Grudziądzu spotkał się z żywem i przychylnem przyjęciem u nauczycielstwa miasta i okolicy, które zgłasza się na kurs w znacznej liczbie. Termin prekluzyjny dla zgłoszeń jest dzień 25 bm.

Delegatka Koła naszego w Chełmnie, Kol. Suchoświatówna, przywiozła dnia dzisiejszego życzenia i stanowcze żądania nauczycielstwa miasta i powiatu chełmińskiego, aby zorganizowano w Chełmnie także W. K. N. grupy humani-

stycznej W. W. jednomyślnie poparł to żądanie, a dnia 31 bm. załatwi formalności, związane z pracami przygotowawczemi, delegat Zarządu Okręgowego, Kol. prezes A. Nowicki, udający się w tym celu do Chełmna.

ad 8. Najbliższe wyjazdy prezesa akręgowego są: dnia 31 bm. do Chełmna W. K. N., oraz tegoż dnia wieczorem do Jabłonowa (na posiedzenie Koła Lipinki.

ad 9. Przyjęto z żywem zadowoleniem do wiadomości założenie przez Kol. Leona Mrozińskiego z Skurgwi nowego Koła w Dusocinie, pow. Grudziądz, 5. Koła powiatu (Grudziądz, Radzyn, Łasin, Gruta i Dusocin) oraz 70. Koła Pomorskiego Okręgu.

ad 10. Ilość interesentó:w 21, pism nadesłanych 33, wysłanych 115, załatwionych 148, liczba dziennika 2785/28. Odbyło dwie konferencje z nauczycielstwem powiatu świeckiego i chełmińskiego dla zorganizowania W. K. N. w Grudziądzu i Chełmnie, wysyłając w wielkiej liczbie odezwy, ankiety i deklaracje. Przyjęto do wiadomości treść pism wysłanych i przejrzano bieżącą korespondencje.

ad 11. Omawiano sprawy Kasy Ubezpieczeniowej, przyznawając odszkodowanie w wysokości 90 zł. za nieszczęśliwy wypadek (Tuszewo).

ad 12. Po wyczerpaniu porządku dziennego zamknięto posiedzenie o godz. 5 minut 35.

Protokół 24 posiedzenia W. W., odbytego w poniedziałek, dnia 29. 10. 1928 r.

1. Przyjęcie porządku dziennego, 2. Protokół z 23 posiedzenia W. W., 3. W. K. N., gr. fizyko - matematycznej w Grudziądzu 4. W. K. N. gr. humanistycznej w Grudziądzu, 5. Wniosek Koła Skórcz, 6. Wniosek Koła Tuchola, 7. Wniosek Kol. Borzyszkowskiego, 8. Sprawozdanie z tygodniowej działalności Biura Okręgowego, 9. „Nauczyciel Pomorski". 10. Korespondencja. 11. Wolne głosy. 12. Zakończenie.

Początek o godzinie 3, min. 45.

Obecni: 1. Żyborska, 2. Zawodziński, 3. Kwiatkowski.

Prezes okręgowy A. Nowicki został dnia 28 bm. (w niedzielę) zaproszony przez p. Kuratora na godzinę 2 po poł. dnia dzisiejszego do Torunia w sprawie obchodu 10 lecia istnienia Państwa Polskiego.

Zapoznano się z wnioskami, uznając je za bardzo ważne i pilne, oraz przejrzano korespondencję bieżącą, odkładając inne sprawy do następnego posiedzenia.

Konferencja.

Konferencja w Kuratorjum O. S. P. w sprawie uszczenia 10-lecia istnienia Państwa Polskiego.

W poniedziałek, dnia 29. 10. rb. od godziny 2 w poł. począwszy odbyła się w gabinecie P. Kuratora w Toruniu konferencja w powyższej sprawie, zwołana przez Kuratorjum O. S. P.. W konferencji tej wzięli udział p. Kurator Jan Szwemin kierując obradami, p. Naczelnik Wydziału Szkolnictwa Średniego, p. Dr. Świderski, oraz prezesi okręgowi istniejących 4 organizacyj nauczycielskich, pp. Nowicki, Grudziądz (Stowarzyszenie), Prof. Dr. Muennich (T. N. S. W.), Ciomborowski (Związek) i Baran (Związek Zawodowy.)

Ponieważ powołano do życia w powyższej sprawie Komitet Wojewódzki który uchwalił, że społeczeństwo pomorskie dla uczczenia tej historycznej rocznicy wspólnym wysiłkiem zbierze potrzebne sumy na wybudowanie statku handlowego, wobec tego odpada propozycja, aby Nauczycielstwo Pomorza wystąpiło ze swą akcją samodzielnie (wybudowanie „Muzeum Szkolnego"), a raczej jako część zbiorowa społeczeństwa pomorskiego przyczyni się przez pracę uświadamiającą i własnym groszem, do osiągnięcia wspólnego celu.

Po odbytej konferencji miał prezes okręgowy, Kol. A. Nowicki, sposobność, p. Kuratorowi przedstawić m. in. wniosek Koła Tuchola (bezpłatność mieszkania służbowego) i Koła Skórcz (eksmisja Kol. K. Bettina z mieszkania i ziemi). P. Kurator zainteresował się żywo temi sprawami, zaznaczając, że władze szkolne nie podzielają punktu widzenia „Związku Powiatów" a w szczególności p. Starosty Dra Chmieleckiego w Starogardzie. (Sprawę tę omówimy obszernie w następnym numerze „Nauczyciela Pomorskiego".)

Z życia naszych Kół.

(Upraszamy usilnie Zarządy naszych Kół, aby regularnie nadsyłały nam obszerne i wyczerpujące sprawozdania z przebiegu posiedzeń kół, w innym bowiem razie nie jesteśmy przy najlepszej woli w stanie, publikować objawów życia naszych Kół.)

Zjazd powiatowy w Działdowie.

Nasze Koło powiatowe na Mazurach postanowiło, obchodzić uroczyście 7 rocznicę swego istnienia i 7 jubileusz swego założenia. Mimo że przeciwnicy rozwinęli szaloną agitację, aby odwieść nasz Zarząd od tego zamiaru, odstraszając i odciągając ludzi od brania udziału w przygotowaniach i pracach, Zarząd Koła powiatowego z ruchliwym prezesem Kol. Józefem Dzięciołem, przeprowadził systematycznie i drobiazgowo wszelkie przygotowania; to też zjazd udał się wspaniale.

W niedzielę, dnia 21. 10. 1928 r. odbyło się przed południem posiedzenie Zarządu Koła celem przejrzenia prac przygotowawczych. Posiedzenie to miało się odbyć w obecności prezesa okręgowego, Kol. Albina Nowickiego, lecz tenże mógł przybyć do Działdowa z Warszawy razem z prezesem Zarządu Głównego, Kol. Michałem Sicińskim, dopiero po poł.

Na największej sali Działdowa, w Hotelu Polskim, zgromadziły się tłumy społeczeństwa i obywatelstwa miasta i okolicy na uroczystą Akademję. Prócz nauczycielstwa z Mazur, bez względu na przynależność organizacyjną, przybyło całe duchowieństwo katolickie z Mazur, ba nawet z sąsiednich powiatów, ziemiaństwo polskie z powiatu, inteligencja, przedstawiciele organizacyj, towarzystw, instytucyj i władz. Starosta powiatu działdowskiego przysłał życzenia pomyślnego rozwijania się Koła Powiatowego, a prócz tego zaszczycił swą obecnością Akademję, na równi z inspektorem szkolnym, p. P. Klimoszem, p. burmistrzem, członkami Rady Miejskiej, Magistratu i Sejmiku Powiatowego.

Kolega Rektor Dzięcioł zagaił Akademję słowem wstępnem, podając pogląd na powstanie Stowarzyszenia na Mazurach i na jego działalność przez 7 lat. Prof. Piwowarczyk z Grudziądza wygłosił bardzo zajmujący i ciekawy referat na temat: „Jak należy mówić o przeszłości Polski w oswobodzonej Ojczyźnie". Następny mówca, prezes okręgowy Kol. A. Nowicki przedstawił historję naszego ruchu. Rektor Cieślak z Iłowa mówił o konieczności religijnego wychowania w szkole. Wszystkie przemówienia przyjęto burzą oklasków. Przeprowadzono dyskusję nad wszystkiemi referatami łącznie. Zabierali głos miejscowy Ks. Proboszcz Ptasiński, podkreślając trafność wywodów referentów i przedkładając rezolucje w sprawie religijnego wychowania, religji jako przedmiotu wykładowego, praktyk religijnych oraz protest przeciw uchwale Sejmu i Senatu o skasowaniu okólnika Ministra Bartla. Dr. Białowiejski poparł i uzupełnił rezolucje, a Ks. Dziekan Tynicki z Grążaw (Brodnica), wizytator religji na okręg mazurski, wyraził w imieniu duchowieństwa katolickiego życzenia dla organizacji nauczycielskiej, zapewniając Stowarzyszeniu przychylność i gotowość aktywnego poparcia przez duchowieństwo oraz składając gratulacje swój jubileusz obchodzącej organizacji. Przedłożone rezolucje przyjęto jednomyślnie i z aplauzem. Podziękowaniem zamknął Kol. prezes tak wspaniałą Akademję.

Przez całą noc do samego rana bawiono się ochoczo przy dźwiękach orkiestry, przy śpiewach solowych, kwartetu, śpiewach chóralnych „Lutni" działdowskiej i przy wesołych pląsach.

P. Inspektor Szkolny P. Klimosz z Działdowa, któregoś my dotąd uważali za jednego wśród pp. inspektorów szkolnych na Pomorzu zwolennika Związku, zapewnił prezesów Zarządu Głównego i Okręgowego, Kol. M. Sicińskiego i A. Nowickiego, w obecności prezesa Zarządu Koła Powiatowego, Kol. J. Dzięcioła, że jest mu zupełnie obojętnem, do której organizacji nauczyciel należy, że nie popiera specjalnie Związku i że przynależności do Stowarzyszenia nie piętnuje. Oświadczenie to przyjmujemy z żywem zadowoleniem do wiadomości.

Posiedzenie Koła w Grudziądzu.

Na regularne miesięczne posiedzenie Koła w Grudziądzu, ostatnio odbyte dnia 2. 10. 1928 r. na salce Hotelu Kelasa przy ul. J. Wybickiego, zeszło się sporo członków mimo całodziennego zajęcia. Z uwagi na kończące się zajęcia w szkole dokształcającej dopiero o godzinie 8-ej wieczorem rozpoczęło się posiedzenie o godz. 8. min. 40.

Prezes, Kol. Rektor Jan Tkaczyk, zagaiwszy posiedzenie, w serdecznych słowach przywitał Ks. Prefekta Malinowskiego jako przedstawiciela duchowieństwa. Z protokułu, odczytanego przez sekretarkę, Kol. I. Sentkowską, wynikało, że na poprzedniem posiedzeniu przyjęto 7 nowych członków. Prezes okręgowy, Kol. A Nowicki, zapoznał obecnych z utworzoną przy Pom. Zarządzie Okręgowym „Sekcją Pedagogiczną", jej strukturą, zadaniami i formą działania, poczem zreferował sprawę Wyższych Kursów Nauczycielskich w Grudziądzu, statut i regulamin W. K. N., zamiary i uchwały Pom. Zarządu Okręgowego i sprawę dalszego kształcenia się naszych członków. Przy sprawach organizacyjnych wybrano mężów zaufania przy poszczególnych szkołach, i tak przy szkole im. T. Kościuszki — Kol. Palczewską, Król. Jadwigi A. — Kol. Piontkównę, System B. — Kol. C. Kalinowskiego, Sienkiewicza, Kol. Żyborską, Gelbucka — Rektora W. Ernesta, Specjalna — Kol. A. Kwiatkowskiego, Bracka — Kol. Lesińską, Klasztorna — Kol. Roszewskiego, Seminnarjum — Kol. J. Delewskiego, Wydziałowa — Kol. J. Hoffmanna, Tarpno, — Kol. J. Zientarskiego. Na dalsze posiedzenia Koła zostaną zaproszeni wszyscy miejscowi księża . Kol. Nowackiego wybrano zastępcą sekretarza, Kol. Kaz. Szymańskiego delegatem do P. K. O., do ubezpieczania na życie. Jako nowi członokwie wstąpili Ks. prefekt Malinowski i Prof. Egon Tkaczyk. Decyzję tę przyjęło burzliwemi oklaskami, a prezes, Kol. Jan Tkaczyk, przywitał w nowych członkach dzielnych szermierzy naszych idei.

„Chemiczne powinowactwo między krwią małpy i człowieka"„ oto ciekawy temat, jaki rozwinął przed słuchaczami prof. E. Tkaczyk. Referat Kol. K. Szymańskiego z gimnastyki odłożono do następnego posiedzenia. Prezes Jan Tkaczyk w swem końcowem przemówieniu dał wyraz swej radości, że duchowieństwo katolickie przez zasilenia naszych szeregów i branie czynnego udziału w naszych pracach organizacyjnych przyczynia się nietylko do wzmocnienia naszej pozycji organizacyjnej, ale ułatwia osiągnięcie wspólnego celu i zadania, umoralnienia społeczeństwa polskiego".

Sprawozdanie z przebiegu zebrania w Tucholi dnia 20. 10. 1928 r.

Zjazd prezesów naszych kół oraz różne sprawy bieżące dały nader obfity materjał programowy na zebranie powakacyjne, na które zaproszono obok członków miejscowe duchowieństwo, kilku prof. tutejszego seminarjum nauczycielskiego oraz wszystkich nauczycieli obwodu, dotąd na uboczu stojących. Akcja ta przyniosła kołu naszemu poważny sukces. Obok poważniejszej niż zwykle liczby członków przybyli: w imieniu duchowieństwa ks. prof. Lewańczyk, katecheta szkoły wydziałowej, z prof. seminarjum pp. Smoliński i Wandtke i pięciu nauczycieli niečzłonków, którzy jako i ks. prof. Lewańczyk przy końcu zebrania zapisali się na członków Stowarzyszenia nauczycielskiego.

Porządek dzienny zawierał:

1. Sprawozdanie ze zjazdu prezesów w Grudziądzu. (p. Ossowski.)
2. Utworzenie sekcji pedagogicznej w związku z zajściem uniemożliwiającem współpracę w wspólnej sekcji pedagogicznej.
3. Ustalenie kandydatów do Pow. Rady Szkolnej.
4. Zbadanie możliwości utworzenia koła w Pruszczu na południową część powiatu (p. Lewandowski.)

5. Ustalenie rezolucji w sprawie zagrożenia wolnego mieszkania nauczycieli wiejskich przez okólnik tutejszego Starostwa.
6. Referat: System daltoński (według ref. pedagogów angielskich).
7. Sprawy organizacyjne w związku z uchwalonemi tezami zjazdu prezesów w Grudziądzu.
8. Wolne głosy.

Rezultatem realnym tak obszernego porządku dziennego było: 1. Przekonanie wszystkich, iż nasz Zarząd Okręgowy pracuje obecnie z wynikami nader dodatniemi, 2. utworzenie sekcji ped. przy kole z zapewnieniem współpracy tutejszych prof. seminarjum, 3. **utworzenie koła naucz. w Pruszczu,** po dokładnem zbadaniu liczby chętnych członków obwodu Pruszcz oraz możliwości żywotności nowego koła, 4, rezolucja w obronie ustawowo zapewnionego wolnego mieszkania kierowników i nauczycieli wiejskich, skierowana do Pow. Rady Szkolnej i Zarządu Okręgowego, 5. powierzenie akwizycji na życie w P. K. O. p. **Fr. Woelkowi z Tucholi — Drożdzenicy,** uchwalenie jednorazowej opłaty po 1,— zł. od członka, na cele koła miejscowego, postanowienie uskutecznienia zakupu książek za pośrednictwem Zarządu Okręgowego, popieranie wydawnictwa „Młody Polak" w szkole, dobrowolne opodatkowanie się na cele ukończenia miejscowego „Kopca Wolności" z okazji 10-cio lecia Niepodległości Polski i dalszych drobnych spraw organizacyjnych.

Wolne głosy dały jako wynik utworzenie komisji trzech (pp. Mierzwicki, Smełsz, Redlarski), która zajmie się utworzeniem „koła śpiewu" w naszem kole.

Zwołanie zebrania powiatowego odłożono do następnego roku. Zebranie nabrało przekonania, iż zjazd powiatowy będzie miał wyniki dodatnie tylko wtedy, jeżeli poszczególne koła powiatu (Śliwice — Pruszcz) będą odpowiednio zorganizowane.

Nowe Koło, Dusocin, pow. Grudziądz.

Dnia 20 października rb. odbyło się w Zakurzewie (pow. Grudziądz) w szkole po odbytej konferencji rejonowej zebranie nauczycielstwa rejonu, na którem po krótkiej dyskusji jednomyślnie uchwalono, założyć Koło miejscowe „Stowarzyszenia Ch. Nar. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych". Ośrodkiem i siedzibą Koła jest Dysocin. Do Zarządu Koła wybrano pp. Leona Mrozińskiego (Skurgwy), jako prezesa, jako zastępca prezesa Józefa Gunię, (Zarośle), sekretarką Konstancją Saterównę (Wielki Wełcz) skarbnikiem Jana Redlarskiego (Dusocin). Do Koła wstąpiło całe nauczycielstwo rejonu Dusocin w liczbie 14 osób. Nowemu Kołu „Szczęść Boże". Jest to 5. Koło w powiecie Grudziądzkim (Grudziądz, Radzyn, Łasin, Gruta i Dusocin), a 70. na Pomorzu).

Zestawienie organizacyjne
za miesiąc październik 1928 r.

1. Biuro Okręgowe.

Tygodnie	Interesentów	Pism wpłynęło	Pism wysłano	Pism razem	Ł. dz.
Od 1—8. X. 28.	22	48	73	121	
Od 8—15. X. 28	25	28	279	307	2585/28
Od 15—22. X. 28	21	33	115	148	2785/28
Od 22—29. X. 28	12	38	107	145	2923/28
Razem	80	147	574	721	

2. Wykaz kwot, wpłaconych do Zarządu Głównego jako składki członkowskie w mm. lipcu i sierpniu 1928 r.

Wykaz składek

od Kół Okręgu Pomorskiego za miesiące lipiec i i sierpień 1928 r. wypłacanych Zarządowi Głównemu.

Numer	Koło	LIPIEC		SIERPIEŃ	
		Ogółem	Okręg	Ogółem	Okręg
1	Sępólno	164,—	41,—	—	—
2	Chełmża	212,—	53,—	—	—
3	Skórcz	—	—	68,—	17,-
4	Krokowo	40,—	10,—	40,—	10,—
		24,—	6,—	—	—
5	Gdynia	28,—	7,—	—	—
		32,—	8,—	—	—
6	Puck	34,—	8,50	—	—
6	Nowe	42,—	10,50	—	—
8	Swarzewo	42,—	10,50	—	—
9	Tczew	84,—	24,—	—	—
10	Chełmno	180,—	45,—	—	—
11	Wejherowo	68,—	17,—	—	—
12	Kościerzyna	234,—	—	224,—	—
13	Gniew i Czerwińsk	—	—	111,—	—
14	Nowemiasto n. Drwęcą	—	—	224,—	—
15	Suleczyno	42,—	—	—	—
16	Radzyn, Pom.	30,—	10,50	30,—	7,50
17	Kowalewo	50.—	7,50	—	—
18	Starogard	—	12,50	36,—	9,—
19	Bukowiec	26,—	6,50	—	—
20	Lubichowo	26,—	6,50	—	—
21	Zblewo	—	—	12,—	3,—
22	Jeżewo	104,—	26,—	46,—	11,50
23	Wąbrzeźno	80,—	—	—	—
		80,—	—	—	—
24	Pelplin	274,—	68,50	—	—
25	Osiek	—	—	30,—	7,50
26	Gruta	68,—	—	—	—
		1998,—	387,—	841,—	65,50

ZESTAWIENIE

	Ogółem	Okręg
Lipiec	1998,—	378,—
Sierpień	841,—	65,50
	2839,—	443,50

3. Spis Kół, które w m. październiku nadesłały Zarządowi Okręgowemu wykaz kwot, zapłaconych jako składki członkowskie.

1. Swarzewo, pow. Morski,
2. Chełmża,
3. Sępólno,
4. Nowemiasto,
6. Nieżywięć, pow. Brodnica,
6. Stężyna, pow. Kartuzy,

4. Legitymacje członkowskie wysłano następującym Kołom:

1. Działdowo 45 czł.
2. Sępólno, 38 czł.
3. Dusocin, 14 czł.
4. Stężyca 14 czł.

razem odebrało 26 Kół dla 643 czł.

5. Sprawozdanie miesięczne odebraliśmy od następujących Kół:

1. Przodkowo, pow. Kartuzy,
2. Grodziczno, pow. Lubawa,
3. Sępólno,
4. Chełmno,
5. Chełmża,
6. Stężyca, pow. Kartuzy,
7. Tuchola,
8. Nowemiasto.

6. Delegatów do P. K. O. (ubezpieczenie na życie) zgłosiły następupujące dalsze Koła.

18. Skórcz,
19. Osiek,
20. Lubawa,
21. Gdynia,
22. Nowemiasto,
23. Tuchola.

Przy tej sposobności kładziemy silny nacisk na obowiązek podania nam wyznaczonych przez resztę Kół delegatów do pracy akwizycyjnej przy ubezpieczeniu na życie przez P. K. O. i to w jak najkrótszym czasie.

Wmiesiącu listopadzie prześlemy wszystkim Kołom wystarczające zapasy formularzy do sprawozdań miesięcznych i kasowych (wykaz kwot) i mamy nadzieję, że odtąd wszystkie Koła nadsyłać nam będą tak sprawozdania miesięczne, jak wykaz kwot, potrąconych jako składki członkowskie, i to co miesiąc. Wyniki tej akcji będziemy nadal publikowali.

DZIAŁ URZĘDOWY.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego. Toruń, 10 października 1928 r.

Do Stowarzyszenia Chrześć. Nar. Nauczyciel. Szkół Powszechn.

w Grudziądzu, Rynek 15.

Na pismo z dnia 2 bm. L. dz. 2144. 28. Kuratorjum oznajmia, że już pismem z dnia 17 stycznia br. L. dz. 1 925. 28 Kuratorjum wystąpiło do Ministerstwa W. R. i O. P. o przyznanie dodatku sezonowego dla nauczycielstwa na wybrzeżu, jednak wniosek Kuratorjum nie został uwzględniony.

Wobec tego Kuratorjum uważa ponowne zwracanie się do Ministerstwa w tej samej sprawie za bezcelowe.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego. Toruń, 10 października 1928 r.

Sprawa Wyższego Kursu Nauczycielskiego.

Do Stowarzyszenia Chrześć. Nar. Nauczyciel. Szkół Powszechn.

w Grudziądzu, Rynek 15.

Załatwiając pismo z dnia 4 września 1928 r. Nr. 152, Kuratorjum z zadowoleniem przyjmuję do wiadomości inicjatywę w sprawie zorganizowania w roku szkolnym 1928/29 prywatnego wyższego kursu Nauczycielskiego, a powołując się na wyjaśnienie udzielone ustnie p. Nowickiemu, prezesowi Zarządu, zawiadamia, że zezwoli na używanie sal wykładowych zbiorów i pracowni w gimnazjum matematyczno - przyrodniczym w Grudziądzu, na odbywanie lekcyj wzorowych i próbnych w szkołach powszechnych im. Sienkiewicza i Marcinkowskiego.

W powyższej sprawie Dyrekcja gimnazjum i Inspektorat szkolny podadzą warunki, na których Zarząd będzie mógł korzystać ze szkół.

Równocześnie Kuratorjum wyjaśnia, że obecnie obowiązujący statut Wyższego Kursu Nauczycielskiego Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. z roku 1928 Nr. 9, poz. 153, nie przewiduje jakichkolwiek uprawnień dla prywatnych kursów, a słuchacze obowiązani są zdawać egzamin w charakterze eksternów przed odpowiedniemi Komisjami Egzaminacyjnemi.

Kurator Okręgu Szkolnego: **J. Szwemin.**

Wizytator sem. nauczycielskich
Kuratorjum Okr. Szk. Pomorskiego Toruń, 22. 10. 1928 roku.

Do Okręgu Pomorskiego

Chrześcijańsko - Narodowego Naucz. Szkół Pow.
w Grudziądzu, Rynek 15.

Z powodu wyjazdu mego na wizytacje dłuższą dostałem zaproszenie na otwarcie Wyższego Kursu Naucz. w Grudziądzu w terminie bardzo spóźnionym, bo już po otwarciu kursu, Z tej przyczyny do Grudziądza dnia 14 października nie przyjechałem.

Życzę Kierownictwu Kursu i słuchaczom pomyślnego rozwoju kursu

Z poważaniem **Wiśniewski.**

Budowa „Muzeum Szkolnego".

Jak nam doniósł Kol. Br. Jagielski, prezes koła Toruń, odbyło się dnia 10 10 rb. w Toruniu zebranie, zwołane przez Kuratorjum O. S. P., organizacyj nauczy-

cielskich celem uchwalenia budowy „Muzeum Szkolnego" w Toruniu lub Grudziądzu dla upamiętnienia10-lecia istnienia Państwa Polskiego — za cenę 270,000 zł., które miałoby płacić nauczycielstwo Pomorza przez przeciąg 5 lat po pół proc. z uposażenia. Posiedzeniu przewodniczył Naczelnik Wydziału p. Dr. Świderski.

Na list ten odpowiedział Pom. Zarząd Okręgowy następującem pismem:

L. dz. 2883/28.

W sprawie budowy „Muzeum Szkolnego".

Grudziądz, dnia 23 10. 1928 roku.
Rynek nr. 15 p. I.

Do Kuratorjum Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu.

Prezes naszego Koła miejscowego p. Br. Jagielski, doniósł nam o projekcie wybudowania w Toruniu „Muzeum Szkolnego" ze składek nauczycielskich dla upamiętnienia 10-lecia istnienia Państwa Polskiego, na co mamy zaszczyt odpowiedzieć.

Uznając myśl za dobrą i poparcie godną, nie możemy się w tej chwili przyłączyć do tej akcji z następujących przyczyn.

1. Pomorski Zarząd Okręgowy, nie zaproszony na konferencję w tej sprawie narówni z innemi Zarządami Okręgowemi, zaproszonemi i biorącemi udział w naradach, nie jest należycie poinformowany o szczegółach tej akcji. List p. B. Jagielskiego nie dał nam dostatecznego materjału informacyjnego, abyśmy jako najliczniejsza na Pomorzu organizacja zawodowa nauczycielska, mogli powziąć odpowiednią uchwałę.
2. Pomorski Zarząd Okręgowy w myśl uchwał zjazdowych i postanowień regulaminowych nie jest kompetenty, powziąć uchwały, obciążające materjalnie członków naszej organizacji, nie przeprowadziwszy poprzednio odpowiednich uchwał bądź to na posiedzeniach naszych Kół, bądź to na Walnym Zjeździe Delegatów.
3. Całą akcją zostaliśmy zaskoczeni. Dnia 10. bm. odbyła się konferencja organizacyj w Toruniu, a kilka dni przedtem (dnia 7). nasz zjazd prezesów Kół. Gdyby inicjatorzy tego projektu zechcieli przed zjazdem wtajemniczyć naszą organizację w swe plany i zamiary, chętnie postawilibyśmy tę sprawę do dyskusji i zadecydowania na naszym zjeździe prezesów Kół.
4. Dlatego też zapadła na owym zjeździe uchwała, że „Stowarzyszenie Ch. N. S. P." na Pomorzu uczci 10-lecie istnienia Państwa Polskiego", budując w Grudziądzu konwikt dla 120 do 150 dzieci naszych Członków. Ponieważ jesteśmy zmuszeni, wykonywać uchwałę tę, robiąc w tej chwili wstępne zabiegi (o nabycie gruntu, o uzyskanie kredytów itd.) nie jesteśmy w stanie, odrzucając uchwały nas obowiązujące, porzucić nasz plan i zgodzić się na dalsze obciążenie naszych członków przez potrącenie pół proc. z poborów na przeciąg 5 lat.
5. Na posiedzeniu prezesów Okręgowych Stowarzyszenia (Warszawa, dnia 20 bm.) zapadła dalsza uchwała, że nasza organizacja w swój sposób upamiętni 10-lecie istnienia Państwa Polskiego.

Wobec powyższego mamy zaszczyt określić stan faktyczny, że w tych warunkach Okręg Pomorski „Stowarzyszenia Ch. N. Nauczycielstwa S. P." nie może poprzeć zakomunikowanego nam przez p. B. Jagielskiego planu.

Pomorski Zarząd Okręgowy
Stowarzyszenia Ch. N. Naucz. Szkół Powszechnych".

(—) Albin Nowicki, prezes. (—) Al. Kwiatkowski, sekretarz.

Odgłosy prasowe.

(Prosimy niniejszem usilnie Zarządy naszych Kół oraz wszystkich naszych członków, aby nadsyłali nam wycinki z gazet z artykułami o nauczycielach szkolnictwie i organizacjach nauczycielskich, podając tytuł, numer i datę danej gazety. Materjał w ten sposób uzyskany, zamierzamy wykorzystać pod powyższą rubryką, dzieląc się temi wiadomościami z Czytelnikami „Nauczyciela Pomorskiego)".

Wśród książek i nowych wydawnictw.

Powieści historyczne Józefa Ignacego Kraszewskiego.

My Polacy słusznie dumni być możemy z tej przyczyny, że to myśmy dali światu jednego z najpłodniejszych, a w każdym razie najwszechstronniejszego pisarza świata. Bo gdy pod względem zdumiewającej siły twórczej można jeszcze porównać z naszym Kraszewskim takich pisarzy jak hiszpańskiego autora dramatycznego Lopez Vega lub Aleksandra Dumasa, którzy obaj poświęcali się prawie wyłącznie jednemu kierunkowi i posługiwali się ubocznymi pomocnikami, to pod względem wszechstronności działalności pisarskiej, połączonej z olbrzymią ilościowo twórczością, niema drugiego w dziejach powszechnej literatury.

Słusznie pisze Stefan Buszczyński, („J. I. Kraszewski w życiu i w pismach"). Mało jest gałęzi nauk, mało kwestyj społecznych, którychby on nie rozwinął, albo nie posunął naprzód mistrzowską ręką, gdyż olbrzymią potęgą ducha objął całe dziedziny wiedzy, lecz wszystkie swoje dzieła, noszące znamię wszechstronnego talentu, a przyczem dowodzące erudycji rozległej i studjów głębokich, sam o własnych siłach wykonał. Dzieł tych jest **przeszło dwieście,** licząc zaś w to prace drobniejsze i korespondencje do dzienników, ogół pism jego **do siedemset tomów** pewno wyniesie.

O Kraszewskim możnaby powiedzieć... **że na uważne przeczytanie tego, co on napisał, zaledwie wystarczyłoby życie człowieka.**

To też całe pokolenia wykształciły się pod jego kierownictwem, a przez wiele wieków później potomkowie ze czcią imię jego wspominać będą".

Dlatego zakłady o światowej sławie M. Arcta zasługują na uznanie i wdzięczność społeczeństwa polskiego, że przystąpiły do wydawania „Powieści Historycznych" naszego wielkiego ziomka, wystawiając na półkach księgarskich 30 najbardziej znanych powieści tych w 80 tomach, ułatwiając poznanie historji Polski w jej najważniejszych epokach. Nietylko wszystkie znaczniejsze osobistości historyczne przewijają się przez te ciekawe powieści, ale autor zarazem przedstawia w zajmujący i barwny sposób w poszczególnych czasokresach w Polsce panujące zwyczaje.

80 tomów w ozdobnych oprawach będą śliczną ozdobą każdej bibljoteki i każdego domu nauczycielskiego.

Warunki spłaty ratami, a szczególnie dla nauczycielstwa pomorskiego, są wyjątkowo dogodne, to też zachęcamy naszych członków szczerze, aby korzystali z tej rzadkiej sposobności, przez nasze Biuro Okręgowe zamawiali „Powieści Historyczne J. I. Kraszewskiego". (Spis dzieł i warunki są uwidocznione na ostatniej stronie zewnętrznej niniejszego numeru).

„ZUCHWAŁY LOT".

tak się nazywa powieść dla dzieci, publikowana przez Zakłady Wydawnicze M. Arcta w Warszawie w „Tygodniku przygód i powieści".

Powieść ta ma na celu wypchnięcia z rąk naszej młodzieży rozmaitych miernot sensacyjno-kryminalnych, przez dobrą i bardzo zajmującą lekturę „Zuchwały lot", lot aeroplanem dookoła całego świata z wszelkiemi urozmaiceniami, trudnościami, przeszkodami i przygodami. Jest wydana w sposób bardzo pociągający młodzież, czego mamy liczne dowody w tych grupach młodzieży, w których już została wprowadzona i znalazła entuzjastyczne przyjęcie.

Walkę z pornografją i z lekturą kryminalistyczno - sensacyjną przeprowadza słusznie nauczycielstwo, tępiąc te szkodliwe zarazki. Naszej młodzieży należy na miejsce tej deprawującej dusze młodzieży dać zdrową strawę, zajmującą, pełną uroku, a równocześnie prowadzącą do dobrego przez umacnianie uczuć takich, jak odwaga, wytrwałość, męstwo, poświęcanie się, wdzięczność i przywiązanie wobec rodziców, rodziny, ojczyzny.

Wszystkie te zalety skupia w sobie powieść dla dzieci „Zuchwały Lot", to też gorąco polecamy ją Kolegom z usilną prośbą rozpowszechniania „Zuchwałego Lotu" wśród młodzieży pomorskiej.

Co tydzień ukazuje się jeden zeszyt o 16 stronach z kolorowemi obrazkami na okładkach, i z licznemi jednokolorowemi obrazkami w tekście. Całość składa się z 40 takich zeszytów o 800 stronach, 80 kolorowych i 120 jednobarwnych ilustracjach, a połączona na końcu w kilka tomów będzie stanowić cenną część, wciąż pożądaną i rozchwytaną przez dziatwę naszych bibljotek szkolnych czy domowych. Zamówienia przyjmuje Biuro Okręgowe (Grudziądz, Rynek nr. 15) Warunki przedpłaty i ulgi dla naszych członków patrz w ogłoszeniach.

Zamówienia na wszystkie książki, formularze i przybory szkolne przyjmuje nasze Biuro Okręgowe w Grudziądzu, udzielając bądź to rabatu, bądź to dogodniejszych warunków spłaty. Listy i karty dla zamówień załączamy do niniejszego numeru. Biuro Okręgowe służy także wszelkiemi radami przy zakupach i zamówieniach książek, przyrządów szkolnych, podręczników itd.

Skrzynka listowa.

Odpowiedzi Pomorskiego Zarządu Okręgowego i „Sekcji Pedagogicznej", Kołu Kartuzy i Krokowo.

Na nasz wniosek w sparwie dodatku sezonowego otrzymaliśmy odpowiedź Kuratorjum O. S. P., którą podajemy do wiadomości na innem miejscu niniejszego numeru.

Koła Tuchola i Skórcz.

Wnioski w sprawie bezpłatności mieszkania urzędowego i wyrzucenia z mieszkania i ziemi przedstawił prezes okręgowy, Kol. A. Nowicki, dnia 29. 10. rb. P. Kuratorowi J. Szweminowi. Szczegółową odpowiedź damy Kołom, skoro otrzymamy od Kuratorjum O. S. P. pismienną odpowiedź.

Kol. J. S. w L.

Podane normy obliczania kosztów za przeprowadzkę zgadzają się.

Kol. P. W. w M.

Do referatu „Pogląd na 10-lecie szkolnictwa polskiego" podajemy następujące źródła dla poszukanie odpowiedniego materjału.

Dr. Marjan Falski, „Materjały do projektu realizacji powszechnego nauczania",

F. Śliwiński, „Ustawodawstwo szkolne i organizacja polskich władz szkolnych oraz szkolnictwa wszystkich stopni w pierwszem dziesięcioleciu P. Polskiego.

Dickstein, „Roczniki Pedagogiczne".
Encyklopedja wychowawcza, ostatnie zeszyty,
Czasopisma nauczycielskie i pedagogiczne,
Wydawnictwa ministerjalne.

Zakończenie redakcyjne

niniejszego numeru = dnia 31. X. 28 r.
następnego numeru = dnia 30. XI. 28 r.

Dnia 28. X. 1928 o godzinie 7 rano zasnął w Panu opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św po krótkich i ciężkich cierpieniach mój najdroższy mąż, nasz ukochany najstarszy syn i brat

ś.p.

Bernard Łojewski

kierownik szkoły w Bielczynach

O modlitwę proszą w ciężkim smutku pogrążeni

żona Jadwiga z Głowackich, rodzice i rodzeństwo.

27	Lista kar szkolnych (tytuły)	0,08
28	Lista kar szkolnych (wkładki)	0,08
29	Wykaz dzieci, które świadomie stronią od szkoły (wysyła się do Magistratu wzgl. Wójtostwa celem ukarania)	0,06
30	Główny rozkład lekcyj	0,06
31	Podział materjału z poszczeg. przedmiotów	0,75
32	Przekazanie i poświadczenie przyjęcia ucznia do innej szkoły	0,05
33	Kalendarz roślin lekarskich	0,65
34	Przykazania szkolne	0,20
35	Spis inwentarza dla poszczególnych klas	0,20
36	Najważniejsze przepisy higjeniczne	0.20
37	Doniesienie do Inspektora szkolnego z miesięczną frekwencją dzieci (w blokach 25 kart pojedyńczych perforowanych do wydzierania	0,75
38	Doniesienie do Inspektora szkolnego: Sprawozdanie ze stanu oświaty pozaszkolnej w blokach po 50 kart podwójnych do kopji	1,50
39	Wykresy pogody	0,10
40	Wykresy temperatury	0,10
41	Główny rozkład lekcyj (4 str.)	0,08
42	Spis dzieci, które ukończyły 14 lat i zostały zwolnione ze szkoły	0,06
43	Rozkład lekcyj dla 16 klas szkół	0,35
44	Rozkład zajęć Rady Pedagogicznej	0,25
45	Sprawozdanie ze święta sadzenia drzew	0,06
46	Sprawozdanie z bibljoteki kierow.	0,06
47	Alfabet ruchomy	8,—
48	Rachunek kosztów podróży A	0,06
49	Rachunek kosztów podróży B	0,06
50	Zeszyt świadectwa szkoln.	0,45
51	Spis dzieci, które mają uczęszczać do szkoły (tyt. i wkładki)	0,08
52	Spraw. dot. urlop. wzgl. zwolnienia	0,06
53	Życiorys ucznia	0,06
54	Karta zdrowia	0,08
55	Tygodnik lekcyjny (1 ark.)	0,08
56	Świadectwo egz. nadzwyczajn.	0,06
57	Świadectwo polsko-niemieckie	0,06
58	Rozkład godzin dlaI, II i III klas. szkoły	0,15
59	Rozkład godzin dla VII klas. szkoły	0,20
60	Świadectwa półroczne i zwolnienia	0,15

Karta zamówień.

Do

Biura Okręgowego

„Stowarzyszenia Ch. N. Nauczycielstwa S. P.“

w Grudziądzu

Rynek nr. 15, p. I.

Zamawiam niniejszem:

1. .... cena ....
2. .... „ ....
3. .... „ ....
4. .... „ ....
5. .... „ ....

Warunki zapłaty:

1. Sumę wysyłam razem z zamówieniem, odciągając od niej 10 proc. rabatu; (albo)
2. Sumę proszę pobrać przy przesyłce książek, odciągając od niej 10 proc. rabatu; (albo)
3. Sumę całą (bez rabatu) zobowiązuję się zapłacić w 4 ratach miesięcznych począwszy od dnia 1 następnego miesiąca, zarazem upoważniając swego inspektora szkolnego do potrącenia całej sumy wzgl. reszty, o ile niniejszego rachunku nie dotrzymam.

(Prosimy wykreślić warunki nieodpowiadające!)

.................................., ..., ..., dn. .... 19....
(Miejscowość) (poczta) (powiat)

....
(podpis)